

בס"ד

מבוא וסיכום
ללימוד המאמר השבועי
מתוך הספה"ק

אמרי מנחם

פרשת שקלים [ג]
עשה לך רבי

לקראת שבת לכו ונלכה

שאלות וחידודים בפרשה

פתחי אמרי מנחם

יוצא לאור ע"י מרכז חסידי אלכסנדר בארה"ק
לעידוד הלימוד השבועי העולמי ולימוד חומש ורש"י
שנתקן בהוראתו ובהדרכתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פטרון חודש אדר

ידידנו היקרים והנכבדים משפחת **טיברג** שיהי
ניז יודק

לטו"נ **כ"ק מרן רבינו הקוה"ט**
בעל האמרי מנחם זצוקללה"ה זי"ע

נלב"ע י"ז אדר תשס"ה

ולעילוי נשמת

הרה"ח ר' **ירחמיאל יצחק** בהרה"צ ר' נפתלי מנחם ז"ל
זוו' מרת **רבקה** ב"ד ישראל מרדכי ע"ה
ובנם הרה"ח ר' **היים שלמה זלמן** ב"ד ירחמיאל יצחק ז"ל

טיברג

ת.ג.צ.ב.ה.

זכות רביה"ק זי"ע וזכות זיכוי הרבים
תגן עליהם ועל ב"ב להתברך בכל הטוב
ולהצלחה בכל העניינים

אכ"ד

פטרון חודש אדר

ידידנו היקר והנכבד

איש טוב ומיטיב דודף צדקה וחסד
הרה"ח ר' ברוך אלימלך פערעלמאן שליט"א
פטרון הספח"ק 'אמרי מנחם'

לטובת נשמת

ב"ק מרן רבינו הקוה"ט
בעל האמרי מנחם זצוקללה"ה זי"ע

נלב"ע י"ז אדר תשס"ה

זכות רביה"ק זי"ע וזכות זיכוי הרבים
תגן עליו ועל ב"ב להתברך בכל הטוב
ולהצלחה בכל העניינים

אכ"ר

תוכן הקונטרס

לקראת שבת משפטים - שקלים לכו ונלכהה
מאמר מורחב בענין התקשרות לצדיק המסוגל ביותר בשבת שקלים
הלימוד השבועי - שקלים אות גיז
מבוא למאמר / תוכן המאמר / אמרי מנחם / ביאורים / סיכום / הוראה למעשה
חומש ורש"י בפרשת השבוע שאלות ותשובות / היכן מצינוכט
לשם יחוד קודם שמיעת פרשת שקלים והקריאהלה

שבת מברכים חודש אדר

המולד יהיה אור ליום ב 9:30, 10 חלקים
ראש חודש אדר יהיה ביום שלישי ולמחרתו ביום הרביעי
הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה

התודה והברכה

לכל המסייעים בהוצאת קונטרס זה
שלם ה' פעלם ותהי משכורתם שלמה מן השמים

לתגובות והערות [ולהצטרפות לרשימת התפוצה]

imreimenachem@gmail.com

כמו"כ ניתן להשתתף בהוצאות הגיליונות הבאים בכתובת הנ"ל

הלימוד לשבוע הבא:

תרומה אות א

הנושא: ד'ויקחו לי תרומה' חיים של תורה בהתרוממות הנפש.

ברצוני לבקש, כאשר לאחרונה הושלמה הדפסת ספרו של כ"ק אאמו"ר זצלה"ה ז"ע, ספר הק' אמרי מנחם, ומפרסמים בכל שבוע מאמר אחד "א לייכטער שטיקל ש'העולם' לומד בצוותא חדא, אבקש בזאת מה'עולם' כאן שיצטרפו ללימוד זה, וזה יהיה לנחת רוח לאאמו"ר זצלה"ה שהיתה בקשתו להדפיס את הספר כדי "אז יודן זאלן לערנען אין דעם" "און דאס וועט זיין אונזער התחברות והתקשרות וייטער".

דברי פרידה מאת כ"ק מין אדמו"ר שליט"א
במוצי"ש התאחדות בארה"ב, סיון תשע"ז

לעשות רצון צדיק הלימוד השבועי העולמי

בספה"ק

אמרי מנחם

"בעהט איך למעשה יעדער איינער פון אונז זאל נעמען כאטש איינמאל א וואך קובע זיין א שיעור און דעם ספר..." (בקשתי שכל אחד מאתנו יקבע שיעור ללמוד בזה הספר לכל הפחות פעם אחת בשבוע).

מתוך דא"ח מאת כ"ק מין אדמו"ר שליט"א
במעמד סיום השלמת הספר - י"ז אדר תשע"ז

לקראת שבת משפטים- שקלים לכו ונלכה

הכנה לשבת קודש במשנת החסידות ורבוה"ק זי"ע

מאמר מורחב בענין התקשרות לצדיק
המסוגל ביותר בשבת שקלים

ואלה המשפטים - משנכנס אדר מרבים בשמחה.

אמרה נאה מתאמרה משמו של בעל ה'אמרי חיים' מוויזניץ זי"ע, חז"ל אומרים (הובא ברש"י בתחילת הפרשה) כל מקום שנאמר אלה פוסל את הראשונים, וכל מקום שנאמר ואלה מוסיף על הראשונים, עוד איתא בחז"ל, השב מיראה זדונותיו נעשים לו כשגגות, והשב מאהבה זדונותיו נעשים לו כזכיות. והנה 'אל"ה' ר"ת ל'יהודים ה'יתה א'ורה, ו'אל"ה' ר"ת ל'יהודים ה'יתה א'ורה ושמחה. וזהו שרמזו חז"ל, כל מקום שנאמר אל"ה, אם הוא שב מיראה ומאיר את אור נשמתה שנחשכה מהעבירות רח"ל, אזי הוא זוכה רק לפסול את העבירות, אבל אין נעשים לו כזכיות, וכל מקום שנאמר ואל"ה, כאשר הוא שב בתשובה מתוך שמחה, הרי הוא מוסיף על הראשונים, שכולם נהפכים לזכיות.

משנכנס אדר בשבת מברכים וקורין בו בפרשת ו-א-ל-ה המשפטים, מרבים בשמחה ונתעוררים לתשובה מתוך שמחה [עייני מש"כ מרן רבינו הגדול בעל ישמח ישראל זי"ע במאמרו לר"ח אדר אות א] בבחינת - ל'יהודים ה'יתה א'ורה ושמחה. אז נזכה בס"ד שהחודש יתהפך מיגון לשמחה, ומאבל ליום טוב, ומאפילה לאור גדול, והקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו יסמך לנו גאולה לגאולה בתשועת עולמים בב"א.

בשמחה מנלן?.

וכי יש מציאות לשוב בתשובה מתוך שמחה? האין זה תרתי דסתרי? ואולי אף גרוע מזה, לא די שחטא והכעיס את הבוית"ש והוא עוד בשמחה, משל לאדם שהלבין את חברו ברבים וציער אותו עד דכדוכה של נפש, והוא בא אליו לפייסו עם חיוך רחב על שפתיו, האין בזה תוספת אכזריות על מה שכבר עשה? הרצחת וגם ירשת? ומספרים בבדיחותא על ילד שבא לאביו עם תעודה שקיבל לכבוד סוף השנה, כאשר אין שם מקצוע אחד שלא קיבל את הציון הגרוע ביותר, האבא קורא ונאנה, וכובש את כעסו וצערו, ומתאפק מלהוריד דמעות ליד בנו כדי שלא תחלש דעתו, לפתע רואה האבא שבזמרה הוא כן קיבל ציון טוב, שם הוא מצטיין, ומיד סטר לו בחזקה על לחייו... שאל אותו בנו, אבא מה קרה? כשראית את כל הציונים הגרועים לא אמרת ולא עשית כלום, למרות הצער והכאב שצפנת בלבך, ודוקא בחלק שאני כן מצליח ומצטיין שם אתה סוטר לי? ענה לו האבא; אדרבה! לכן סטרתי לך, יש לך כזה תעודה עניה, אתה במצב שפל כל כך און דו זיגנטס נאך - אתה עוד שר???... האור החיים הק' מביא בתחילת פ' כי תשא בשם רז"ל (ב"ר יב, ט) "כי החוטא גורם בחטאו כפיפת ראשו, כי בחינת הרע מהותה היא אל ארץ תביט כי שפלה היא", וכפי המבואר בספה"ק יושר דברי

אמת (ח"א אות ס) כי האדם החוטא נדמה ממש לבהמה...! (עיין מש"כ על זה בביאורים אות ד), איך אפשר לשמוח ולשיר עם ראש כפוף כבהמה? הרי כל מיתרי הקול נחסמים כאשר הראש כפוף, וכענין הגוף כך ענין הנפש, מיתרי הנפש של כפופי הראש החוטאים בנפשותם אטומים וסתומים, ואיך נשיר את שיר ה' על אדמת נכר, האם שמעת מימך שירה מפי בהמה???

ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי.

התירוץ לכל הנ"ל מ'קען טאקע נישט! באמת אי אפשר...! ולכן רבים [כל הגויים] **אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלקים סלה**, לאחר החטא אין לך מה לחפש ולבקש עזר וישועה מהקב"ה... וממילא קענסטו נישט זינגען, אבל הקב"ה שהוא חפץ חסד, **אתה ה' מגן בעדי** [מפני כל אלו ששואלים את כל השאלות הנ"ל], ולכן - **כבודי ומרים ראשי** --- **בכי תשא**, כאשר קוראים פ' שקלים הקב"ה מרים את ראשם של ישראל, ונוסף בהם חיות ושמחה, כדי שנוכל לשוב אליו מתוך שמחה. ואיך ובמה הקב"ה מרים את ראשינו? על ידי משה רבינו! כאשר משה רבינו קרא לפני בני ישראל את פרשת כי תשא, הוא נצטווה מהקב"ה להגביה את ראשם של ישראל שנפלו לעמקי הארץ לאחר חטא העגל... וקודם הסתלקותו של משה רבינו אמר משה לפני הקב"ה, רבונו של עולם, משאני מת אין אני נזכר, א"ל הקב"ה חייד כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשן, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו את עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשן, מנין ממה שקראו בענין וידבר ה' אל משה לאמור כי תשא את ראש, שא את ראש לא נאמר אלא כי תשא [מדרש תנחומא].

דברי המדרש נראים לכאורה כמדרש פליאה, איזה הרמת ראש יש בפי שקלים?, ומה הכוונה במה שהקב"ה אומר למשה רבינו: **בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו את עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשן**, איך ובמה הוא זוקף, ועיקר התמיהה היא מה יהיה לאחר הקריאה של פרשת שקלים, כאשר משה רבינו כבר לא נמצא, מי יזקוף אז את הראש? ואם הם שוב יפלו א"כ מה הועילו חכמים בתקנתם?

אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה.

לזה בא כ"ק מרן רבינו ה'אמרי מנחם זי"ע במאמר השבועי הנלמד בין כל אנ"ש שיחיו, ומסדר את כל הדברים במאמרו הק' על פי אחד מיסודי החסידות המסורה לנו ממרן הבעל שם טוב הק' ותלמידיו ותלמידי תלמידיו זי"ע, והוא **"מאמר ההתקשרות לרבי"**, אשר בענין זה נמצא בכתבי הקודש לרבינו זי"ע כמה מאמרים הנוקבים ויורדים חדרי בטן, ובמקום אחד אף יוצא מגדרו ושולח חיצי אש למול האדם שחושב שאינו צריך לרבי, ומגדיר אותו **"כאיש משוגע וחסר דעה...!"** עד כדי שמצוה לרחם ולהשפיע עליו שיבוא אל הרבי, ואם אי אפשר אזי צריך הרבי בעצמו ללכת אליו, ובראיית פני הצדיק או אז יכנע לבבו הערל, **[ראה עוד במבוא וסיכום המאמר שהבאנו מקור גדול לדברי רבינו זי"ע מדברי הרמב"ם ז"ל ועוד כמה מקורות מגדולי תלמידי הבע"ט הק' זי"ע]**.

וכך הוא כותב בפי' מצורע (אות א) בלשונו הק' והטהור:

את תהיה תורת המצורע ביום שהרתו והובא אל הכהן, ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע (יד, ב-ג), והקשו קמאי כי דברי הכתוב סותרים זה לזה, שכן בתחילה נאמר 'והובא אל הכהן' ואח"כ נאמר 'ויצא הכהן', ועוד מהו הלשון 'והובא', יותר היה נכון לומר ובא

אל הכהן, וגם קשה אומרו והנה נרפא נגע הצרעת 'מן הצרוע', הלא כבר נרפא מן הצרעת, א"כ למה קורא אותו צרוע...

ולפיכך זאת תהיה תורתו, 'והובא אל הכהן', שצריך להשפיע עליו שיבוא אל הכהן, אל הרבי, שיוציא הרע מקרבו ויראה לו חסרונותיו ויבטל גאוותו, ולא אמר 'ובא' אל הכהן, כי הוא בעצמו לא יבוא אל הצדיק, בהיותו מרגיש שלימות בנפשו, ומדמה שאינו צריך לילך אל הרבי שיתקנו, שהרי אמרו חכמים (פסחים 10): כל המתייחר חכמתו מסתלקת, "והוא כאיש משוגע וחסר דעה! אשר הוא בריא בעיני עצמו ובטוח שאינו צריך לא להרפוא ולא להרפאות שלו...!", על כן 'והובא אל הכהן', ע"י שישפיעו עליו, אולי יבוא אל הכהן להתרפא מגאוותו.

'ויצא הכהן אל מחוץ למחנה', ר"ל אם אין יכולים להשפיע עליו ללכת אל הרבי לתקנו, יצא הכהן אליו, כלומר "בוא הרבי בעצמו אליו, 'וראה הכהן', בראיית פני הצדיק ישפיע הצדיק עליו...!", כאשר נודע מקדושת מרן הקוה"ט אור טמיר ונעלם הרמ"מ מווארקא זצלה"ה זי"ע שהיו פניו הקדושים בוערים כלפי אש, וכל מי שהיה רואה צורתו הקדושה נשבר לבו בקרבו, והיה מוכרח לעשות תשובה אפילו מחטאת נעורים, כי חכמת אדם תאיר פניו, חכמה היא הביטול כאומרו והחכמה מאין תמצא, ר"ל "הכנעת הצדיק מאירה על פניו ומשפיעה על כל רואיו...", ועל ידי זה 'והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע', יהיה לו רפואה מגאוותו, ויחזיק עצמו שהוא עוד צרוע, היינו שיראה שפלות עצמו ומעלת חברו, ושב ורפא לו..."

מתוך דבריו הקדושים החוצבים להבות אש ובווערים עד לב השמים אתה למד, מהיכן בא לו לאדם ההרגשה שאינו צריך לרבי, און ווי גרויס און ביטער איז דער רחמנות אויף הים, ואם אי אפשר להשפיע עליו להיכנע וללכת לרבי, צריך הרבי בעצמו להשפיל עצמו וללכת אליו, ומגודל ההכנעה שיראה על רבו יראה שפלות עצמו ומעלת חברו ושב ורפא לו... אז, ורק אז יש לקוות שיתרפא מצרעתו ויפסיק להשליך מדנים ולדבר סרה על ישראל... והאור שהקב"ה זרע בצדיקים המאירה על פניהם משפיעה על כל רואיהם, וכל מי שבא ליישר את לבו אצלם זוכים לשמחה יתירה. ועי"ז יכולים לפתוח את פיהם בשירה ובזמרה להודות להלל ולשבח את הבוית"ש על הצדיקים הגדולים - המאורות הטובים שברא בעולמו יצרם בדעת בכינה ובהשכל, כח וגבורה נתן בהם להיות מושלים בקרב תבל...

ובאו כולם בברית יחד נעשה ונשמע אמרו כאחד.

בסוף פרשת משפטים מופיע ההשלמה של מעמד הר סיני, ושם מופיע הסוד הגדול של מלאכי השרת, שיצא מפי כל ישראל באהבה כאשר אמרו כאחד **"נעשה ונשמע"**. מהיכן נעשו כולם כאחד כאלו גיבורי כוח להקדים עשייה לשמיעה?, ולא זו בלבד, אלא כל אחד הכריז על עצמו ועל כל ישראל יחד, נעשה ונשמע מיר וועלן אלע טוהן און הערן... מהיכן ידע כל אחד מה שבלב חברו? מנין הבטחון הגדול הזה??

על כך מבאר רבינו זי"ע (פ' יתרו אות ו) שזה בא מכח 'ויחן שם ישראל נגד ההר', וכפי שדיבר בקדשו הרה"ק הרבי הזקן מווארקא זי"ע שכל אחד מצא חן בעיני חברו, שזה בא מכח ההכנעה וההתבטלות למשה רבינו, כי על ידי זה באים לראות שפלות עצמו ומעלת חברו ולא חסרונו, וממילא כל אחד היה בטוח ללא שום צל של ספק ספיקא כי **"כולם כאחד רוצים באמת לעשות ולשמע..."!**

ועל זה אומר רבינו זי"ע במאמר השבועי, שהיה משה רבינו דואג על הזמן שלאחר הסתלקותו: ואמר לפני הקב"ה, רבונו של עולם משאני מת אין אני נזכר... איך יהיו כלל ישראל בשנת תש"פ... שלא יהיה איש כזה שיהיה נזכר בענוותנותו ומכיר בשפלותו כמוהו, לפני מי יתוודו בני ישראל, ומי יהיה להיטיב דרכיהם, ע"י דיבוריו. אמר לו הקב"ה חייך כשם שאתה עומד עכשיו בענוותנותך ובשפלותך 'ונותן להם פרשת שקלים', וע"י פרשה זו המורה על בחי' מחצית, נתעוררים ישראל לידע כי עדיין אינם שלמים בתכלית השלמות ויש להם עוד חסרונות וחטאים, ומחפשים אותם ומתוודים עליהם לפניך, ואתה מיטיב אותם ומהפך אותם לטוב, עד שעושים תשובה שלימה, ובזה 'אתה זוקף את ראשן' כדברי האוה"ח הק' הנ"ל, 'כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשן', ר"ל בכל דור ודור יהיו צדיקים שהם בחינתך, אתפשטותיה דמשה בכל דרא ודרא, וע"י קריאת פרשת שקלים יתעוררו ישראל להכיר בחסרונם ויתוודו לפניהם, ועי"ז יבואו להתקשר עם הרבי ולזקיפת הראש.

ביום טהרתו והובא אל הכהן.

זהו 'סוד הענין שנהוג תמיד מקדמת דנא בחצרות קדשנו לבוא נסיעה לרבי לפרשת שקלים', כדי לקבל מהרבי את זקיפות הראש, מתוך הכרה ברורה ובהכנעת הלב, שאנחנו עדיין רחוקים מאד מאד מהשלמות, וכל אחד צריך את חברו לשלימותו, וכולם יחד צריכים את הרבי שיאחדם ויזקוף את ראשם על ידי ההוראה הברורה שנתן לנו בזה רבינו, מה הפירוש נסיעה לרבי...! ולא להיות ח"ו כאיש משוגע וחסר דעה! אשר הוא בריא בעיני עצמו ובטוח שאינו צריך לא להרופא ולא להרפואות שלו...!"

זהו העבודה של חודש אדר בכלל ושבת שקלים בפרט, לבוא ל' ויהן שם ישראל' שכולם ימצאו חן בעיניו ולא לדבר סרה על שום אחד מישראל, ובודאי שלא לפגוע או לצער ח"ו ח"ו שום אחד מישראל, כי גדול עונו מנשוא, וכאשר התבוננה אסתר המלכה במצב הדור שהוא מפורז ומפורד בין העמים, ואין אחדות ביניהם, אמרה למרדכי: "לך בנוס את כל היהודים...!" אין שום דרך איך להציל את הדור אלא אם כן יתאחדו כולם כאחד, ולולא זאת אזי כאשר אבדתי אבדתי, וכשמוע כן מרדכי הבין שכלל ישראל נמצאים במצב וואס מ'דארף זיי צו טרייסלען און צו שאדערן - שצריך לזעזע אותם...! ועל כן 'ייעבור מרדכי ויעש ככל אשר צותה עליו אסתר' שעבר על דברי תורה וביטל את חג הפסח, במקום לשבת בהסיבה כבני חורין ולערוך עם כל בני הבית את ליל הסדר, צוה על כולם לצום שלושת ימים לילה ויום, ולערוך ימי תפילה וזעקה, ולהתאחד בתשובה עילאה כאיש אחד בלב אחד.

מסלול הליכה קשה רק למטיבי לכת.

והימים האלו נזכרים ונעשים בכל דור ודור...! עיקר הסיבה שמביא את האדם לדבר על חברו ולהרע לו ולפגוע בו הוא מחמת גיאות רח"ל כמבואר בספרי רבותינו הקדושים זי"ע, וכדברי כ"ק מרן רבינו מאור הגולה בעל ישמח ישראל (פרשת מצורע אות א) אשר עיקר שורש הפגם שמביאו לדבר לשון הרע על חברו הוא יען שמתגאה בעצמו שהוא בבחינת אדם השלם תמים בדרכיו ובמעשיו, וכולי עלמא נחשבים כלא לנגדו, וע"י זה ממילא רואה חסרונות חברו ודובר שקר ולשה"ר עליו, וכפי שהארין בזה רבינו זי"ע במאמרו לפ' שקלים אות ט.

המעשה נורא דלהלן יזעזע גם אותנו ללמוד מזה עד כמה צריך להזהר בכבודו של כל אחד

מישראל ואין צריך לומר שלא לפגוע בו ח"ו. **ברם! הסיפור קשה מנשוא** ומי שחושש שאין ליבו חזק מספיק, ואינו מסוגל להכיל זעזועים קשים! מתבקש במחילת כבודו שלא לקרוא את הסיפור, ואינני לוקח שום אחריות, אלא א"כ זה יביא לו תועלת מעשית והיה זה שכרי.

הסיפור קרה בימינו אנו, לפני זמן לא רב, לא יאומן כי יסופר, שבימינו בתקופה של הסתרה בתוך הסתרה יכולים לזכות לגילויים נוראים כאלו...! את המעשה הנורא סיפר הגה"צ רצ"מ זילברברג שליט"א ברעוא דרעוין פרשת שמות תש"פ:

אצל הרה"ק מריבניץ זי"ע הוי עובדא – שבאחת השנים ביקש להיות במשך כל היום טוב של סוכות במקום שאין יורדים בו גשמים, בכדי שיוכל לשהות בתוך הסוכה במשך כל היום הקדוש בלי הפסק, ועל כן מיד אחר ראש השנה נסע מניו יארק ללוס אנג'לס.

בהגיע היום הקדוש של שלוש עשרה מידות, פנה הריבניצער זי"ע אל עבר הנהר בכדי לעשות 'תשליך', ובין מלוי היה גם יהודי שנקרא יהודי פשוט מאד שהתלווה אליו, וכאשר הגיעו אל הנהר פנה היהודי הפשוט ואמר להרבי שאין לו כח עתה לעבודות ארוכות של 'תשליך', ועל כן מבקש הוא רשות מהרבי לעסוק בזמן זה בצידת דגים מן הנהר, והריבניצער השיבו לאמר – יכול אתה לצוד דגים, אך ראה נא לצוד דג טוב לההייליגע סעודה של ערב יום הקדוש יום כיפור, כידוע מחז"ל הקדושים גודל ענין אכילת דגים בסעודה של ערב יום הקדוש.

וכשמוע היהודי הפשוט את דברי הריבניצער זי"ע השקיע עבודה גדולה, עד שעלה בידו לצוד דג גדול מאד עבור סעודת ערב יום הקדוש, ובשמחה רבה הביא את הדג לפני הריבניצער.

ויהי כאשר קיבל הריבניצער זי"ע את הדג, לקח הדג בידו והתחיל להביט ולהתבונן בעיניו של הדג משך זמן ממושך, ולאחר מכן פנה ואמר אל הדג: **ביסט געווען טאקע א תלמיד חכם, אובער האסט געטשעפט אידן, [באמת היית תלמיד חכם – אבל הצקת ליהודים...!]**, וכיון שכן השליכו בחזרה אל הנהר ולא אבה לקחתו לסעודת ערב יום הקדוש.

ואז פנה הריבניצער זי"ע אל עבר היהודי הפשוט וביקש ממנו שיביא לו דג אחר לכבוד סעודת ערב יום הקדוש, אך היהודי הפשוט נענה ואמר: חושש אני שאף הדג השני ישליך הרבי בחזרה אל הנהר, ולמה אטרח שוב ביגיעה גדולה לצוד דג נוסף אם ממילא ישליך הרבי את זה לנהר, ובשמוע הריבניצער את דבריו, הבטיחו לאמור שאת הדג השני לא ישליך לנהר, וממילא לא יהיה יגיעתו לשוא בצידת הדג השני.

ותיכף כאשר שמע היהודי הפשוט את הבטחת הריבניצער זי"ע פתח שוב ביגיעה לצוד דג אחר, עד שלאחר יגיעה גדולה עלה בידו דג גדול והביאו אל הריבניצער, ואז חזר הריבניצער והביט והתבונן זמן ממושך בעיניו של הדג, ולאחר מכן ראו על פניו הקדושות שבעצם היה רוצה להשליך אף דג זה למצולות אך מכיון שהבטיח ליהודי הפשוט שלא יזרקנו לנהר השאירו בידו, אמנם זאת אמר שאף אחד לא יטעום מן הדג אלא כל הדג יביאו לפניו בסעודת ערב יום הקדוש.

ואכן בהגיע סעודת ערב יום הקדוש הביאו את כל הדג הגדול לפני הריבניצער זי"ע, הריבניצער פתח לאכול את הדג, כאשר האכילה עלה בידו בקושי גדול, כיון שכל ימיו היה שרוי בתענית וכל גרונו וגופו מצומקות היו מן התענית עד שכל אכילה ובפרט אכילה מרובה כזו עלה לו בקושי גדול, אך הריבניצער התאמץ לאכול עוד חתיכה ועוד חתיכה עד שסיים לאכול את כל הדג, ואף אחר סיום אכילת הדג מצץ את עצמות הדג שלא ישאר ממנו שום שמץ לחלוחית ראוי לאכילה, והיה ניכר מאד

במשך כל זמן אכילתו כיצד מתאמץ הוא לתקן את הנשמה שהיה בתוך אותו הדג. וכאשר סיים הריבניצער זי"ע את אכילת הדג, שאל אחד המקורבים: יגלה נא הרבי איזה נשמה היה בתוך הדג, הריבניצער נענה לו ואמר: **בעצם הייתי יכול לגלות איזה נשמה שרוי היה בדג זה, אמנם מה אעשה שאחד מבניו יושב עתה כאן בינינו, ואיני רוצה לביישו שכולם יווכחו לראות התיקון הגדול שהיה אביו זקוק לקבל לנשמתו...!**

הגרצ"מ שליט"א הוסיף ואמר:

הרבה לימודים נוראים יש במעשה זה. וכמה מהם הוא – לימוד ראשון שרואים גדול הפגם של טשעפן אידן (לפגוע ביהודי), עד כדי כך שהריבניצער זי"ע סבר שאין בידו לתקנו, על אף שבשאר פרטי תורה ועבודה היה במצב טוב.

לימוד שני שרואים כיצד אף נשמות המסתובבים בינינו בדורות שלנו זקוקים לתיקון, שכן נשמת הדג השני לא היה איזה נשמה מלפני מאה שנה מאיזה מקום נידח באוסטרליה וכדומה, אלא היה יהודי שהסתובב בינינו בדורות שלנו, ועם כל זאת כיון שלא השלים תפקידו בשלמות הוזקק לתיקון, ולא סתם תיקון אלא תיקון עצום כל כך שהריבניצער זי"ע היה צריך להתאמץ בבחינה של מסירות נפש לאכול את הדג ממש עד החתיכה האחרונה ולמצוץ את עצמותיו עד שלא ישאר שמוץ לחלוחית בהם בכדי לתקן את נשמתו.

לימוד שלישי שרואים כיצד הריבניצער זי"ע הקפיד לקיים את דיבוריו אף בבחינה של מסירות נפש, שכן הריבניצער לא השליך סתם את הדג הראשון למים אלא מחמת שסבר שבאמת אין יכול לתקנו, אך בהגיע הדג השני אף שהיה נראה שלא היה הרבה יותר טוב מן הראשון, מכל מקום כיון שיצא מפיו שלא ישליכו לנהר, עמל בבחינה של מסירות נפש להביא את הנשמה לתיקונה.

נישט מיט די גאנצע הארץ.

גם הסיפור דלהלן היה בימינו אנו: איש חסיד היה, צדיק בדרכיו ותמים במעשיו, שמו רבי יצחק לייב טורקניץ ז"ל שיצא את רוסיה בגיל זקנה מופלגת לאחר נפילת מסך הברזל. יהודי זה גדל בילדותו בעיירה פלוטניצע, התחמם באור האמונה של זקני החסידים וספג לתוך לבו פנימה את נעימת אורחות חייהם, ולכן יהודים רבים התיידדו אתו כדי ללמוד ממנו את דרכי החיים של פארציטישע חסידים, עם הטעם של פעם.

ביום מן הימים הכניס ידיו את בנו בכריתו של אברהם אבינו, וכמוכן חברו הקשיש רבי יצחק לייב הגיע גם הוא לשמחה. אחרי כמה ימים פנה אליו רבי יצחק לייב וביקש ממנו שימחל לו על שלא השתתף בכרית בגלל שלא הרגיש טוב. בעל הברית היה בהלם, ואמר לו; רבי יצחק לייב "איר זענט דאך געווען" [הרי היית אצל הברית], "יא" – ענה לו רבי יצחק לייב – **אבער נישט מיט די גאנצע הארץ...!** [נכון הייתי שם אבל לא עם כל הלב].

כשבאים להשתתף בשמחה אצל חבר וידיד או אפילו קרוב משפחה, לפעמים קשה מאוד להרגיש את השמחה בלב, ומרגישים שהולכים לשמחה אויף יוצא צו זיין, רק מפני הנימוס והחיוב מחמת שאין ברירה, אם לא נשתתף יהיה קשה מאוד אחרי כן להתנצל בפני בעלי השמחה. יהודי זה מלמדנו מה הפירוש להשתתף בשמחתו של חבר, השתתפות אמיתי בשמחתו של חברו היינו השתתפות עם כל הלב והרגש, ואם לא, **צריכים לבקש מחילה על זה...! אוי רבוש"ע, מי יתן שנוכה**

לנגוע בשיפולי גלימא של אותם פארצייטישע חסידים, כמה שנות אור מרחק יש בינינו...

נכדתו של הרה"ק רבי שלמה מזוועל זי"ע נישאה לאחד מבני משפחת פרוש, כשהגיע ימי הפסח הביא בעל מצות לכבוד החג "מצות מכונה", אשר בביתו הרבי ר' שלומקה זי"ע היה הדבר בגדר של חמץ גמור... כאשר ראתה נכדתו את הדבר רצה לזקנה ואמרה לו שאינו רוצה לדור עוד יחד עם בעלה, בגלל הדבר החמור שהוא נוהג... ענה לה רבי שלומקה, שובי מהר לביתך, "בבית דין של מעלה לא מסתכלים כל כך על מי שאכל מאשין מצות, דארט איז מען בודק ווער ס'האט ווי געטוהן א איד!..." [כבי"ד של מעלה בודקים את מי שציער יהודי].

חזו מאן גברא רבה.

באחד השבתות ערך אחד מאנ"ש שמחת עליה לתורה בבית מדרשנו, ומשום מעשה שהיה נפגע בעל השמחה קשות [למרות שלא בצדק...], לאחר התפילה כשעבר לפני רבינו זי"ע לאמירת גוט שבת התלונן לפניו על מה שפגעו בו, כשעברתי לומר גוט שבת אמר לי רבינו זי"ע שאעלה אליו, [היתה לו סיבה מיוחדת מדוע הוא קרה דוקא לי], הלכתי אחריו ונכנסתי לקו"פ, נבהלתי לראותו נסער כולו על מה שקרה [אני עוד לא ידעתי מה קרה, ושמעתי את זה ממנו], ואמר לי בתקיפות ובלהט אש קודש: מ'דארף זען מ'זאל הים שוין מפיסי זיין, קיין איין איד טאר מען נישט פוגע זיין, און אודאי נישט א בעל שמחה הים צו שטערן חלילה זיין שמחה!... [צריכים לראות לפייס אותו מיד, אסור לפגוע בשום יהודי ובודאי לא במי שהוא בעל שמחה להפריע לו ח"ו את שמחתו].

ירדתי לביהמ"ד ומסרתי את השליחות למי שהיה צריך למסור לו את זה, לאחר שהענין סודר בס"ד, חזרתי לרבינו זי"ע לבשרו שהכל מסודר ובעל השמחה התרצה והתפייס, ואמר לי בפנים צוהלות; אגרויסע יי"ש"כ, וסיפר לי את הסיפור הבא:

הגר"ח בריסקער נפגש פעם עם הרוגצ'ובר זכותם יגן עלינו, לאחר ששמע ממנו הגר"ח חידוש עצום ונפלא מאד, הפטיר הגר"ח; איר זענט א גברא רבה, אתה אדם גדול, שאל אותו הרוגצ'ובר, למה גברא רבה? וענה לו הגר"ח וויל אזא חידוש קען זאגן נאר א גברא רבה, רק אדם גדול יכול לומר כזה חידוש...

שאל אותו שוב הרוגצ'ובר, זייט ווען הייסט א בעל מחדש א גברא רבה? ממתני נחשב בעל מחדש לאדם גדול, הגר"ח, למרות שהוא השתמש בכיטוי הזה רק כמליצה, הבין שהרוגצ'ובר שכל כולו הוא שפת התלמוד בלבד, מתכוון לומר שאין לזה מקור בתלמוד, ולכן שאל אותו; איז וואס הייסט א גברא רבה? השיב לו הרוגצ'ובר; אראפ נעמען איין קלאפ פון א איד הייסט א גברא רבה!, להוריד מכה אחת מיהודי זה נקרא 'גברא רבה'.

והביא לו מקור מהגמרא על זה, והוא מה שאמרו חז"ל (מכות כב:) כמה טפשאי שאר אינשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה, דאילו בספר תורה כתיב ארבעים יכנו. ואתו רבנן ובצרו חדא, הרי לך שהורדת מכה אחת מיהודי זה נקרא גברא רבה...

ואם גברא רבה נקרא מי שמוריד מכה מיהודי, איך נקרא מי שח"ו שם מכה על חברו אם בדיבור, ואם במעשה, ואפילו במחשבה, השם ירחם.

ושוב אני מתנצל על סיפורים נוראים אלו, למרות עוצמתם - עצור במילין לא אוכל, כי בנפשנו הדבר!... על הכתוב בקהלת (ו. ט) 'כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא' אומר בעל

החתם סופר זי"ע: שאין הכוונה על מצוות שבין אדם למקום כי בזה מובטחים הצדיקים כי לא ינוח שבת הרשע על גורל הצדיקים, ולא יאונה לצדיק כל רע, אלא הכוונה על מצוות שבין אדם לחברו, שאין אפילו אחד שהוא נקי בהם, ועל זה ידוו כל הדווים...

צא ולמד! איך שהקב"ה חס על הצדיקים ואף בעניני בין אדם לחברו אינו מביא תקלה על ידם - לא יאומן כי יסופר:

זכיתי להכיר דמות פלאים, משרידי הרבנים מפולין, הגה"צ ר' ירחמיאל ישראל סעקולא, הרב מסאדובנא זצוק"ל, מלפנים היה ר"מ באלכסנדר, ולאחר המלחמה התגורר בניו יורק. כשהיה כאן, זכיתי להתבשם ממנו קצת מתורתם ומשנתם של רבותינו הק', השתתפתי גם בפגישה שהיה בינו לבין רבינו זי"ע כשהוא מעלה סיפורים ועובדות נפלאות מרבוה"ק זי"ע.

גאון וצדיק היה הרב, באופן מיוחד ביותר. מדקדק במצוות להפליא וצנוע במעשיו מאד; ענוותן ומלא 'ביטול היש', חכם מחוכם וכולו מסור לעזרת ישראל ללא גבול. הוא היה גבאי צדקה למופת שעמל וכיתת רגליו להחיות נצרכים שהכיר ושלא הכיר. למרות היותו מחשובי הרבנים בעיר, היה אוסף כסף בבתי כנסיות ובתי מדרשות בזמנים מסוימים בשנה, מלפנות בוקר והלאה.

בפורים לפני יותר מארבעים שנה. הרב קם בעוד לילה להתכונן לעבודת היום ואז צעד בזריזות לעבר בתי המדרש, לקבץ נדבות לעניים במגיינים המוקדמים בעיר. כשהגיע זמן התפילה בבית מדרשו חזר להתפלל ולשמוע מקרא מגילה. ומשם המשיך מיד בעבודת הצדקה, מבלי לטעום מאומה. וכך היה מזדרז בלהט החסידי בלשון חז"ל: "עיניהם של עניים נשואות! עיניהם של עניים נשואות!". הוא היה אוסף מן המתפללים דולר כאן ודולר שם ולפעמים אף מטבעות. את הכל קיבל ברצון ובשמחה.

כשהגיע הביתה קרוב כבר היה קרוב להשעה שתיים אחה"צ. ואז התחילה עבודת המיון של כספי הצדקה וסידורם. בכך כבר עזרו לו נכדיו שיחיו. מכל הכיסים הוציא את מה שאסף באותו היום לצדקה, עד שפתאום הבחין בשטר בן מאה דולר... פני הרב הרצינו בדאגתו. "לי לא נותנים סכום כזה בבתי כנסת. אני בטוח שזוהי טעות". ואז התחיל לשקול ולחשוב של מי זה היה יכול להיות... משום מה שיער בדעתו שזה הגיע מיהודי מסויים, שתמיד מעניק לו עשר דולר ומסתבר שהפעם נתן לו מאה בטעות. תוספת ספרה יתירה...

תיכף ומיד באותו מעמד החליט הרב מסאדובנא, להזמין מונית ולפנות לביתו של אותו יהודי, להחזיר לו כספו. הרבנית ע"ה התחננה לפניו שישב לרגע לאכול, מאחר ולא טעם עוד כלום באותו היום. הרב היה נחוש בדעתו להשיב את הכסף לבעליו. "איך אני מסוגל לשבת ולאכול עכשיו? כשהיהודי זה יבחין שחסרים לו מאה דולר, הרי תהיה לו עגמת נפש ועוד בעצם יום הפורים? אני מזכרה ללכת עכשיו ממש!"

לא עזר כלום ושטר בן המאה הוחזר אז לבעליו. זה היה אכן אותו יהודי. האיש המופתע היסס מתחילה לקבל את הכסף בחזרה, ברם הרב עמד על דעתו בתוקף. את עשר הדולר יקה, ואת המאה יחזיר בכל אופן...

די"נ רבי משה קנר שליט"א כתב לי שלאחרונה התמונה הושלמה על ידי נכדו הגה"ח ר' מרדכי דוב שליט"א שהתלווה אז בילדותו להחזיר את הכסף, הוא סיפר לו את מה שהתגלה לפני כשנה... אין אדם עומד על דעת רבו עד ארבעים שנה [ע"ז ד:]: בשעת חופה בליקוואוד ניגש אליו יהודי

מבוגר ושאל אותו אם הוא נכד הרב מסאדובנא. כשנענה בחיוב, סיפר לו אותו יהודי שהוא היה בעל המעשה באותו חג הפורים עם שטר המאה. הנכד אמר לו אז, שאף הוא היה נוכח באותו מעשה, בין במיין בין בהחזרה...

ואז גילה לו היהודי את המציאות בשעתו. "למרות שנחשבתי אז כאמיד, לא היה הדבר ביכולתי, באמת היה קשה לי אז לתת מאה דולר..."

ברור שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בניו, אבל חייבים לדבר על זה ולהכניס את הדברים ללב, ולהתחזק בהם תמיד, איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, "בשביל זה צריך רבי, שיישר לנו את עקמומיות הלב, וילמדנו אורחות חיים, כי ממנו תוצאות חיים".

כי תשא את ראש.

בשבת זו מתחילים את ההכנה דרבה לקראת התחדשות העולם וכל הבריאה כולה בחודש ניסן הבא עלינו לטובה, וכמו שכתב הרה"ק המגיד מקוזניץ זי"ע בספה"ק עבודת ישראל (פ' שקלים), שחודש אדר ופורים וארבע פרשיות הם הכנת הכלים לקבל בהם את הגילויים וההשפעות הקדושות שמתחדשות בניסן, והרה"ק בעל השם משמואל זי"ע כתב (פ' פקודי שקלים תרע"א) שחודש אדר הוא אור חוזר מחודש ניסן, והוא כמו עלות השחר קודם הנץ החמה. עוד כתב שם (פ' פקודי שקלים תרע"ג) אדר הוא מלשון חוזק כמוש"נ 'אדיר במרום השם', והיינו שבחודש אדר הקב"ה נותן את כח הגבחה הלב בדרכי ה' ונקרא בל"א 'קוראזש' כדי להכין את הלבבות לעבודת חודש ניסן, ובפרשת ויקהל שקלים (תרע"ט) כתב; שכמו שבחודש תשרי הקב"ה פותח לנו שערי רחמים ומאיר עיני המחכים לסליחתו (פתיחה לברכת יצר אור בימים הנוראים), כן בחודש אדר הקב"ה פותח לנו שערי אהבה ומאיר עיני המחכים לעבדו באהבה, ולכן כל כולו של חודש אדר הוא איין שטיק אהבה, ונטע בנו רגש הנפש והתלהבות וחיות הקודש והתרוממות הנפש... ואין תוקף כחסידות בתחילתה... ומביא בשם זקנו הרה"ק הרשב"א מקאצק זי"ע שכתב על הכתוב: ראה אנכי נותן לפניכם וגו', שמתחיל בלשון יחיד ומסיים בלשון רבים, מפני שכאשר נותנים איזה דבר מן השמים נותנים לכולם בשוה, וכל אחד נוטל ממנו לפי מה שהוא מהותו והכנתו. וזהו סוד 'שבת שקלים' להכין את הלבבות לקבל את כל ההשפעות שהקב"ה משפיע לנו בימים אלו (פקודי שקלים תרע"ג).

וכאן הבן שואל, איך, ובמה מכינים את הלבבות?.

ונתנו איש כופר נפשו לה'.

רבי אלעזר הקליר בפיוטיו הנוראים לשחרית לפרשת שקלים (ד"ה אומן בשמעו) כותב על פי המדרש ששלושה דברים שמע משה מהקב"ה ונרתע לאחוריו! אחד מהם הוא כשאמר לו; ונתנו איש כופר נפשו. אמר משה, מי יוכל ליתן כופר נפשו, הרי עור בעד עור וכל אשר לאדם יתן בעד נפשו, אמר לו הקב"ה איני מבקש לפי כוחי אלא לפי כוחן, כמין מטבע של אש הוציא לו מתחת כסא כבודו ואמר לו כזה יתנו, וכה הם דברי בעל הקליר:

בשמעו אומר ונתנו איש כופר, כאשר שמע משה את הציזוי של נתינת מחצית השקל כופר לנפשותם, פץ במה יתרצה אשכול הכופר. אמר, במה יתרצה הקב"ה הנקרא 'אשכול הכופר' [על שם שמציא כפר לאדם].

יציר מה יתן בעד נפשו,

וימצא חנינה פני שם נפשו.

קדוש כחפץ להצדיק עם זה,

כמין מטבע אש הראהו במחזה.

...רחום, כריחמת נשואיך בכסף

כיפורים,

כן שעה שפתינו בשילום פרים.

מה יכול לתת יציר כפיו של הקב"ה בעד כופר נפשו,

ואיך ימצא חן בפני הקב"ה ששם ויצר לו את נפשו.

הקב"ה הנקרא 'קדוש' רצה להצדיק עם ישראל לכפר להם על חטא העגל,

הראה למשה מטבע של אש במחזה הנבואה, שזה יתנו לכופר נפשם.

...הקב"ה המרחם, כמו שריחמת על עמך ישראל ולקחת מהם כסף

שקלים כופר נפש לכפרה,

כמו כן תפנה לתפילת שפתינו שאנו מתפללים לפניך כתשלום לקרבנות

שהקריבו פרים בביהמ"ק.

געוואלד געשריגן! משה רבינו נרתע לאחוריו מרוב בהלה כששמע שנדרש מאדם לתת כופר

נפשו, והוא בא בחרדת קודש, נרעש ונפחד מפחד יושב תהילות, בשאלה להקב"ה: ווי אזוי? רבוש"ע,

הרי עור בעד עור וכל אשר לו יתן בעד נפשו, כל מה שיביא האדם לכפרת נפשו לא יועיל לו, שנאמר:

'אח לא פדה יפדה איש לא יתן לאלקים כפרו ויקר פדיון נפשם', ומה משיב לו הקב"ה: איני מבקש

לפי כוחי רק לפי כוחם, ומה הוא מבקש: מ-ט-ב-ע-ש-ל-א-ש...! מהו מטבע של אש? מהיכן ניקח

מטבע של אש?. מטבע של אש לפי כוחו של כל אחד, וכי לכל אחד יש מטבע של אש? היכן הוא טמון

המטבע הזאת די פייערדיגע מטבע? ואיך יש כוח בידי מטבע של אש להיות כופר נפשו של אדם? די

קשיא איז דאך נאר שטערקער און שווערער גיווארן...

את כל השאלות הללו מבאר **השם משמואל זי"ע** (פ' משפטים שקלים תרע"ח ד"ה בפייט, וע"ע מש"כ שם

בשנת תרע"ז) במילים ספורות בלשונו הק': והוא רמז על **התלהבות האדם בתורה ועבודה רשפיה רשפי**

אש!, כי האש הזה הוא המלבן ושוורף את כל הלכלוך וכל השחרות, מה שאין בכוח שום מצוה בלתי

התלהבות ואש דת לעשות, "ואין שום ערך ודמיון לתורה ועבודה הנעשה בהתלהבות לנעשה בלתי

התלהבות!..."

הקב"ה מבקש מכל אחד לפי כוחו 'אש קודש' לעובדו בתורה ובתפילה וקיום המצוות בהתלהבות,

וזהו כופר נפשו של האדם, כי אש קודש הזה כבר ישרוף את כל הלכלוך ששורה עליו, **ואחרי הפעולות**

נמשכות הלבבות!, גם מי שעדיין אינו אוהו במדריגה של עבודת ה' בהתלהבות אש פנימי שבקרבו,

יתחיל לכה"פ באש חיצוני בתנועת האברים, נישט פארשלאפן, נאר לעבעדיק און פריש, עם חיות

ועם ברען, ובזה ישיר את לבבו, ויעיר את אש הפנימי הנטוע בו משורש אבותינו הקדושים, כפי

שהאריך בזה הרמח"ל בספרו מסילת ישרים (פ"ז), ובזה יזכה לכל ההשפעות הקדושות הנשפעים

בימים אלו ובחודש ניסן הבעל"ט.

ומסיים שם השם משמואל בדברי אש להבה בהוראה מעשית:

"וזה יסוד הימים הקדושים [ימי חודש אדר וד' פרשיות] המתעלים והולכים, ולא יעבור עליו יום

בלתי התעוררות אש להבה בקרב לבו...!"

בכל שנה ושנה כשקורים בפרשת שקלים אתה עומד וזוקף את ראשם.

אדם שמרגיש שאינו מצליח ח"ו להתעלות, או גם אם הוא כבר זכה להתעלות מכל מקום הוא נפל

וחזר למה שהיה או גרוע מזה, ולא קם בו רוח לעלות עוד ולהתרומם, כי היצה"ר משכנע אותו ס'איז נישט פאר דיר, זה לא בשבילך, עדיף שתישאר במצב שלך כמו שאתה ואל תרבה לדבר גבוה. בשביל זה נותן לו הקב"ה **מטבע של אש**, הוא נותן לו אפשרות להתרומם עם קצת יותר התלהבות בתורה ובתפילה, וכדי להקל גם את העבודה הזאת הוא שולח לנו בפרשת שקלים את משה באמצעות צדיקי הדור לזקוף ולרומם את ראשינו ככי תשא את ראש... על ידם נשפע בלבבות ישראל את האש קודש ומסייע לכל הבא ליטהר לעלות ולהתרומם. בבחינת **זכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק**.

סמוך לחתימה מעין הפתיחה.

נסיים את הדברים עם הענין שפתחנו בו מתוך מאמרו הגדול והנורא של רבינו זי"ע בענין התקשרות עם הצדיקים:

בגודל מעלת וחיוב בדבקות החכמים וצדיקים שכדור כתב **המאור ושמש** (ריש פרשת קדושים) בשם רבו הגדול **הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע**, שגם אם יתבודד האדם בחדר לפניו מחדר ואין לו עסק עם שום אדם, ולומד שם ועובד את השי"ת, עכ"ז **לא יוכל בשום אופן אל האמת כלל**, רק עיקר העבודה שיתקשר ויתדבק בצדיק אמת וללמוד ממעשיו הטובים את הדרך הישר והרצוי לפני ה'.

ועוד כתב (פ' אחרי ד"ה וידבר): שזאת היתה סיבת גלות מצרים שלא רצו לקבל עליהם את משה לרבי, כמו שכתוב: **'מי שמך לאיש שר ושופט עלינו' והוצרך לברוח משם, ואלמלא קבלו עליהם את משה לרבי תיכף מתחילה שידריך אותם לעבודת השי"ת היו נגאלים אף קודם לכן, והיו יוצאים בקדושות עליונות יותר... ועי"ז נחרב בעוונותינו הרבים מקדש ראשון ושני... ועדיין השטן מרקד רח"ל שעוזבים את אנשי אמת, ומדבקים עצמם לאותם המקילים בעבודת ה'... ובאמת בלתי אפשרי להשיג ולידע על נכון מהשי"ת כי אם על ידי שילך לצדיקים האמיתיים אשר מהם יוכל לדעת דרכי ה' באמת, ובאיזה דרך ישכון אור.**

וכך כותב בספר עבודת יששכר (פ' וילך אות א) בשם הרה"ק המגיד מקוזניץ זי"ע ש"היה רגיל לומר: אשר אפילו אם אדם עוסק בתורה בהתמדה רבה מאד, והוא מלא וגדוש בש"ס ופוסקים ובספרי קבלה, והוא בעל צדקה וגומל חסד בגופו ובממונו, אעפ"כ אם אינו נכנע לצדיק הרי הוא מוכן לגהנום".

גם חברו בדומה לו הרה"ק רבי לוי יצחק בן ש;רה סאשא מברדיטשוב סניגורן ומליצן של ישראל זי"ע כתב כן (פ' אחרי ד"ה אחרי מות) בביאור חטאם של נדב ואביהוא: כי אף שהיו גדולים עד מאד מכל מקום נתבטלו ממציותם ונשרפו, כי השי"ת ברא מחיצות וכל הנכנס לפנים מן המחיצה נשרף, וכיון שלא נכנעו למשה ריבנו והורו הלכה בפניו נשרפו... ומסיים שם בדברים נוראים ביותר: **"הוא הדין בכל ישראל, ובכל דור ודור, השי"ת צמצם שכינתו לגדול הדור, וממנו לתלמידיו, ומהן לכל ישראל, והמורה הלכה בפני רבו, ורוצה לעלות ממדריגתו ומצמצום שלו ללמוד ולהתקרב בעצמו להשי"ת שלא על ידי המשכת הצינורות מרבהם חייב...!"**

ובספר אגרא דכלה (פ' מטות ד"ה או יאמר וידבר) כתב: **"קייבלתי מרבותינו הקדושים, אותם השומעים דברי תורה מצדיקי הדור, מחוייבים להתבונן בעומק הדבר ולהטות אוזן לכל מלה ומלה, כדי שיתבוננו מדבריהם איזה הנהגה לעבודתו ית"ש, כי הנה בודאי רוח ה' דיבר בם, ודיבורם דיבור כללי מגיע תועלת לכל נפש מישראל"**.

מדברי המאור ושמש דלעיל יש ללמוד, שאם הגלויות באו בגלל שלא דבקו בצדיקים, א"כ הרי מדה טובה מרובה, ועל ידי התנדבות והתקשרות אמיתי בצדיקי אמת נזכה שהקב"ה יחיש וימהר את גאולתינו ופדות נפשינו, ובפרט בימים אלו כאשר נתוסף לזה הזמן של צירוף גאולה לגאולה, כן נזכה לגאולת עולמים במהרה בימינו ברחמים גדולים, אכ"ר.

וזאת תורת העולה.

היוצא מכל האמור. הנה ימים טובים באים - ימים גבוהים ורמים של אהבה והתקרבות לה' והשפעת התעוררות והתחדשות בכל העיניים ברוחניות וגשמיות לכל השנה, והקב"ה חפץ חסד, ומדרך הטוב להיטיב, ומצפה להשפיע לכל אחד ואחד את כל ההשפעות טובות, לכן הוא דופק על מיתרי הלב לעורר ישנים ולהקיץ נרדמים, ומבקש מאתנו להכין כלים לכל ההשפעות הגדולות והנפלאות, ולכן נתן לנו את חודש אדר פורים וארבע פרשיות, ועיקר העבודה הנדרשת מאתנו בארבעה שבועות אלו הבעל"ט הם ארבעה דברים:

א. להתקשר עם הרבי בקשר חזק ואמיתי של אדם המבקש ולא של אדם המתחזה [לשיינער איד]. ב. להביין שכל אחד הוא בקושי מחצית ולעולם לא יגיע אל השלמות בלתי התחברות והתקשרות באהבה ואחוה עם כל אחד מישראל. ג. להיזהר עד מאד שלא לפגוע בשום אחד מישראל לא בדיבור ולא במעשה ואף לא במחשבה! ד. התלהבות בתורה ועבודה רשפיה רשפי אש!, ולא יעבור עליו יום בלתי התעוררות אש להבה בקרב לבו...

ובשביל כל זה הקב"ה שולח לנו את שלוחיו הצדיקים הקדושים שאתפשטותיה של משה מתפשט בהם, ועם כוחו הם מסייעים וזוקפים ומרוממים את ראשו של כל אחד להתקרב אל השם ולאור באור זיו שכנינו ית'.

ועל זה אנו מבקשים וחוזרים ומבקשים:

אור פניך עלינו אדון נשא ושקל אשא בבית נכון ונישא ברכנו בשלום א-ל רם ונישא. ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. קדוהו רוממוהו. רון שיר ושבח. תוקף תהילות תפארתו.

גוט שבת גוט שבת. א פריילעכע לעכטיגע און א לוסטיגער חודש, וכדברי כ"ק מרן האמונת משה ז"ע (שקלים אות.ג): שק"ל ר"ת ק"ץ ש"ם ל'חושך - יהי החודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו תחילה וראש לפדיון נפשינו בב"א.

שבת שלום ומבורך.

שבת של מטבע של אש קודש בשילום פרים.

שבת של זקיפת והרמת קרנם של ישראל בכי תשא את ראש.

שבת של ליבון ושריפת כל השחרות על ידי תורה ועבודה בהתלהבות אש קודש.

שבת של כנוס את כל היהודים באהבה ואחוה וריעות כגברא רבה שלא להכאיב לשום אחד מישראל.

משנכנס אדר מרבים בשמחה.

המאמר הגדול והנורא אשר לפנינו מכ"ק מרן רבינו ה'אמרי מנחם' זי"ע, מאמר 'חובת ההתקשרות והרביקות בצדיק אמת' בו מלמדנו רבינו זי"ע, על מה ולמה צריך האדם לרבי, ואיך היא הדרך להתקשר אתו, ומה צריך להיות עיקר המטרה בקשר זה: כשבאים להרבי צריכים לגלות לפניו כל הרע ולכסות הטוב, כי בשביל הטוב אין צריכים להרבי, רק עבור הרע, להפכו לטוב, רבינו יוצא מגדרו בחריפות יתירה וקובע בדברים כדרבנות וכמסמרות נטועות: כי מי שאינו מקשר את עצמו עם הצדיק בהיותו מרגיש שלימות בנפשו, ומדמה שאינו צריך לילך אל הרבי שיתקנו, שהרי אמרו חכמים כל המתיהר חכמתו מסתלקת, "והוא כאיש משוגע וחסר דעה! אשר הוא בריא בעיני עצמו ובטוח שאינו צריך לא להרופא ולא להרפואות שלו...!".

דברי רבינו זי"ע יסודתם בהררי קודש בדברי הנשר הגדול רבינו משה בן מימון הרמב"ם ז"ל שכותב בהלכות דעות (פ"ב ה"א): חולי הגוף טועמים המר מתוק ומתוק מר... כך בני אדם "שנפשותיהם חולות מתאווים ואוהבים הרעות הרעות, ושונאים הדרך הטובה ומתעצלים ללכת בה, והיא כבידה עליהם מאד לפי חליים"... ומהי תקנת חולי הנפשות, "ילכו אצל החכמים שהן רופאי הנפשות, וירפאו חליים ברעות, שמלמדים אותם עד שיחזירו לדרך הטובה". ועל הכסילים ההולכים בחושך ואינם הולכים להתרפאות אצל רופאי הנפשות כותב הרמב"ם: "והמכירים ברעות הרעות שלהם, ואינם הולכים אצל החכמים לרפא אותם, עליהם אמר שלמה: חכמה ומוסר - אוילים בזו".

בגמרא כתובות (קיא): אמרו חז"ל על הכתוב 'אתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום'. וכי אפשר לדבוקי בשכינה, והא כתיב 'כי ה"א אש אוכלה הוא' אלא כל המדבק עצמו בתלמידי חכמים מעלה עליו הכתוב כאילו מתדבק בשכינה. לשיטת הרמב"ם ז"ל הרבקות בתלמידי חכמים אינו רק כאמצעי להגיע עי"ז למצוות ולדבקה בו', אלא בזה גופא שאדם דבוק בחכם וצדיק נחשב לו לדביקות בבורא ית"ש, ובזה הוא מקיים מצות עשה של 'לדבקה בו', וכלשונו הטהור (שם להלן פ"ו ה"א): מצות עשה להדבק בתלמידי חכמים ובתלמדיהם כדי ללמוד ממעשיהם. וכן כתב בספר המצוות (מצוה ו) שיש להדבק בחכמים "כדי שיגיע לנו בה להרמות במעשיהם, ולהאמין הרעות האמיתיות מדבריהם", ואת כל זה למד הרמב"ם מהכתוב 'ולדבקה בו'.

ברם, אף שהיא מ"ע מן התורה ככל המצוות שבתורה, היתה מצוה זו רופפת בין ההמון, ואף אותם שקיימו מצוה זו, היה זה רק בגדר של לשמוע דברי תורה והלכות וליבוני סוגיות וכיו"ב, מעט מאד היו האנשים שכל עיקר מטרת דבקותם בצדיקים הוא כמו שפסק הרמב"ם;

כדי שיגיע לנו בה להרמות במעשיהם, ולהאמין הדעות האמיתיות מדבריהם, עד שהקב"ה המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים, הזריח לנו ברחמיו וחסדיו הגדולים את אורו הגדול של אור שבעת הימים, הלא הוא מרן הבעש"ט הק' ותלמידיו ותלמידיו זכותם יגן עלינו, ולהבחיל"ח הצדיקים אשר אתנו חיים היום לאורך ימים ושנים טובות, או אז נתגלה ונתחדד גדול המצוה וההכרחיות הנחוץ לכל אחד ואחד, להיות דבוק ומקושר לצדיק אמת בכל נימי נפשו ולבו, ולהתחבר עמו בכל מיני חיבור, ורק בזה ועל ידי זה מתקיים המצוה של 'לדבקה בו' דבקות בהשי"ת [ראה עוד מה שהבאנו בענין זה בסיכום המאמר מגדולי תלמידי הבעש"ט הק'].

לזאת נתן לנו את הקב"ה במתנה את 'שבת שקלים' כיון שהבטיח למשה רבינו ע"ה, כשם שהוא קורא לפני ישראל בפ' שקלים וזוקף את ראשם, כך בכל דור ודור יהיו צדיקים שהם בחינתך, אתפשטותיה דמשה בכל דרא ודרא, וע"י קריאת פרשת שקלים יתעוררו ישראל להכיר בחסרונם ויתוודו לפניהם, ועי"ז יבואו להתקשר עם הרבי ולזקיפת הראש.

תוכן המאמר

- מביא את הפסוק הנאמר בקריאה של פרשת שקלים: 'כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם' ויבאר למה נאמר כי תשא שהוא לשון גדולה של נשיאות והרמת ראש, ומה ענין 'כופר נפשו' לכאן. ועוד למה חזר הכתוב לומר 'בפקוד אותם' שהוא לכאורה מיותר שהרי כבר אמר כי תשא, וגם מהו הכוונה 'לפקודיהם' שגם זה לכאורה מיותר ואין לו שום משמעות.
- ולבאר כל זה מקדים להביא את דברי המדרש תנחומא על פסוק זה: אמר משה לפני הקב"ה רבנו של עולם משאני מת אין אני נזכר, והקב"ה הבטיחו כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשך, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו את עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשך, ורבינו יבאר בתחילה את עומק כוונת דברי המדרש, מה היתה דאגתו של מרע"ה שלא יזכרוהו, ומהו ענין הרמת הראש שיש בפרשה זו, ואיך ובמה יזכר משה רבינו ע"י פרשה זו, ובהמשך המאמר יבאר עוד דיוקים מה שיש לדקדק בזה, וכפי שכתב הבני יששכר שדברי המדרש הם נתיב לא ידעו עיט.
- ויסוד דבריו הם על פי מה דאיתא מצדיקים זי"ע, שכשבאים להרבי צריכים לגלות לפניו כל הרע ולכסות הטוב, כי בשביל הטוב אין צריכים להרבי, רק עבור הרע, להפכו לטוב. ויש בזה שני ענינים בנושא אחד, הראשון: שכל אחד ואחד צריך לרבי, והשני: שכל תכלית ההליכה וההתבטלות לרבי היא כדי שהרבי יורה לו את הדרך איך להפוך את הרע לטוב. וכיון שכך הרי צריך האדם בתחילה להכיר בזה שיש בו איזה דבר רע שצריך להפכו לטוב, ורק אחרי שמכיר בזה אז יכול רבו להורות לו את הדרך איך להפוך ולתקן את הרע, אבל

כל עוד שאינו מכיר בחסרונו גם אינו מכיר בזה שהוא צריך לרבי, ובאמת שעל זה לבד כבר צריך לרבי, על זה שהוא מרגיש בעצמו שלימות ואינו רואה בו שום חסרון. ועל פי יסוד זה מבאר את כל הפסוק בפרשה ומיישב את הדקדוקים הנ"ל ועוד.

• ולפי"ז מבאר כוננת המדרש, 'אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם משאני מת אין אני נזכר', היינו משה רבינו ע"ה היה העניו, מכל האדם ולא היו ישראל מתביישים להודיע לו הטאותיהם וחסרונותיהם כדי שיוכל להיטיב אותם, אבל אחרי הסתלקותו שלא יהיה איש כזה שיהיה נזכר בענוותנותו ומכיר בשפלותו כמוהו, לפני מי יתוודו בני ישראל, ומי יהיה להיטיב דרכיהם, ע"י דיבוריו.

• והקב"ה השיב לו: חייך כשם שאתה עומד עכשיו בענוותנותך ובשפלותך זנותן להם פרשת שקלים, וע"י פרשה זו המורה על בחי' מהצית, נתעוררים ישראל לידע כי עדיין אינם שלימים בתכלית השלימות ויש להם עוד חסרונות והטאים, ומחפשים אותם ומתוודים עליהם לפניך, ואתה מטיב אותם ומהפך אותם לטוב, עד שעושים תשובה שלימה, ובה 'אתה זוקף את ראשן' כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשן, ר"ל בכל דור ודור יהיו צדיקים שהם בחינתך, וע"י קריאת פרשת שקלים יתעוררו ישראל להכיר בחסרונם, ויתקשרו עם צדיקי הדור ויתוודו לפניהם, וע"י יבואו לזקיפת הראש.

הטוב, כי בשביל הטוב אין כריכים להרבי, רק עבור הרע, להפכו לטוב, והנה משה רבינו ע"ה היה רבן של ישראל ולימד אותם תורה ודרך ה' אין להיטיב מעשיהם, זהו שדיבר אליו השי"ת, 'כי תשא את ראש בני ישראל, היינו כשאתה חפץ להרים ראשם מחטאותיהם, שלא יהיו כפופים לראש, כמבואר באזה"ח הק' (שם) בשם רז"ל (ע"י ב"ר יב, ט) כי החוטא גורם בחטאו כפיפת ראשו, כי בחינת הרע מהותה היא אל ארץ צבית כי שפלה היא, אזי צריך אתה להצית ל'פקודיהם', מלשון חסרון, כמו (שמואל א ב, כה) ויפקד מקום דוד, כלומר המה כריכים להתראות לפניך עם החסרונות שלהם, היינו צראשונה לידע שיש להם חסרונות כדי שיקבלו ממך התיקון, שאם לא כן לא יועילו דברי מוסר שתאמר להם, כי יסברו שאין הדברים מכוונים אליהם בשל היותם יראים ושלמיים, וגם כריכים לגלות

[ג] כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם* (שמות ל, יב), ובתנחומא (כי תשא ג) אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם משאני מת אין אני נזכר, ח"ל הקב"ה חייך כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשן, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשן, מנין ממה שקראו בענין וידבר ה' אל משה לאמור כי תשא את ראש, שא את ראש לא נאמר אלא כי תשא.

ואשר נראה לומר בזה הוא על פי מה דאיתא מלדיקים, כמדומה בשם הרה"ק מזהר"ם מקאברין זללה"ה ז"ע, ואולי משם הרה"ק רבי שלמה מקארלין זללה"ה ז"ע, שכשצאים להרבי כריכים לגלות לפניו כל הרע ולכסות

החסרונות ולא לכסותם, כדי שתהיה אתה רואה חסרונותיהם ומהפכם לטוב ולמעלה".

ז'נתנו איש כופר נפשו לה", כופר לשון נקיון, כלאיתא בגמ' (זבחים כה). במאי מקנח ליה אמר אביי בשפת מזרק כלכתיב (עזרא א, י) כפורי זהב, כלומר ע"ז יכולים לתת לכל אחד את נפשו נקיה לה', לעבוד את עבודתו ית', 'בפקוד אותם', כשיהיה רצם רואה אותם בחסרונם, וכן איתא בספה"ק **פרדס מהרמ"ק** ז"ע (שער כג פקד יא) כפורים פירש רבי משה שהיא הבינה, ונקראת כן מפני שמלבנת עוונותיהן של ישראל עכ"ל עיי"ש, היינו כי ע"י הבינה, שמתבוננים בחטאותיהם, לפני מי חטאו ונגד מי מרדו, ורואים חסרונותיהם, על ידי זה יכולים עוונותיהם להתלבן, ונכעין זה מצוה **באור"ח** הק', שצריך קודם לכל הכרת החטא כי לא טוב עשה ואחר כך יש לתת כופר נפש לה"ז'.

ז'זהו דברי המדרש, 'אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם משאני מת אינ אני נזכר', היינו משה רבינו ע"ה היה העניו מכל האדם (במדבר יב, א) ולא היו ישראל מתבזייסים להודיע לו

חטאותיהם וחסרונותיהם כדי שיוכל להיטיב אותם, אבל אחרי הסתלקותו שלא יהיה איש כזה שיהיה נזכר בענוותנותו ומכיר בשפלותו כמוהו, לפני מי יתוודו בני ישראל, ומי יהיה להיטיב דרכיהם, ע"י דיבוריו", 'אמר לו הקב"ה חייך כשם שאתה עומד עכשיו' בענוותנותך ובשפלותך יונתן להם פרשת שקלים, וע"י פרשה זו המורה על בחי' מחלית, נתעוררים ישראל לידע כי עדיין אינם שלימים בתכלית השלימות ויש להם עוד חסרונות וחטאים, ומחפשים אותם ומתוודים עליהם לפניך, ואתה מטיב אותם ומהפך אותם לטוב, עד שעושים תשובה שלימה, ובזה 'אתה זוקף את ראשו' כדברי האור"ח הק' הג"ל, 'כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשו, ר"ל בכל דור ודור יהיו לדיקים שהם בחינתך, אתפשטותיה למשה בכל דבר ודבר (תקו"ז קיד.), וע"י קריאת פרשת שקלים יתעוררו ישראל להכיר בחסרונם ויתוודו לפניהם, ועי"ז יבואו לזקיפת הראש".

יתן השי"ת שנזכה לזקיפת ראשנו, אמנן כן יהי ר"ל.

סיכום המאמר

עם תוספת מקורות לדברי רבינו מתלמידי הבעש"ט הק' ז"ע, וגודל מציצות הענין של התקשרות לדבי.

במאמר זה נתבאר ענין ההתקשרות עם הרבי, איך ובאיזה אופן צריך להיות ההתקשרות, וזוהי סגולת קריאת פרשת שקלים, שכשם שאתה עומד עכשיו' בענוותנותך ובשפלותך יונתן להם פרשת שקלים, וע"י פרשה זו המורה על בחי' מחלית, נתעוררים ישראל לידע כי עדיין אינם שלימים בתכלית השלימות ויש להם עוד חסרונות וחטאים, ומחפשים אותם ומתוודים עליהם לפניך, ואתה מטיב אותם ומהפך אותם לטוב, עד שעושים תשובה שלימה, ובזה 'אתה זוקף את

ראשון' כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשך, ר"ל בכל דור ודור יהיו צדיקים שהם כהינתך, וע"י קריאת פרשת שקלים יתעוררו ישראל להכיר בהסרונם ויתקשרו עם הצדיקים, ויתוודו לפניהם, ועי"ז יבואו לזקיפת הראש.

בגודל מעלת החיוב בדבקות החכמים וצדיקים שבדור כתב המאור ושמש (ריש פרשת קדושים) בשם רבו הגדול הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע שגם אם יתבודד האדם בחדר לפניו מחדר ואין לו עסק עם שום אדם, ולומד שם ועובד את השי"ת, עכ"ז לא יוכל בשום אופן אל האמת כלל, רק עיקר העבודה שיתקשר ויתדבק בצדיק אמת וללמוד ממעשיו הטובים את הדרך הישר והרצוי לפני ה'.

ועוד כתב (פ' אחרי ד"ה וידבר): שזאת היתה סיבת גלות מצרים שלא רצו לקבל עליהם את משה לרבי, כמו שכתוב: 'מי שמך לאיש שר ושופט עלינו' והוצרך לברוח משם, ואלמלא קבלו עליהם את משה לרבי תיכף מתחילה שיודיין אותם לעבודת השי"ת היו נגאלים אף קודם לכן, והיו יוצאים בקדושות עליונות יותר... ועי"ז נהרב בעזונותינו הרבים מקדש ראשון ושני... ועדיין השטן מרקד רח"ל שעוזבים את אנשי אמת, ומדבקים עצמם לאותם המקילים בעבודת ה'... ובאמת בלתי אפשרי להשיג ולידע על נכון מהשי"ת כי אם על ידי שילך לצדיקים האמיתיים אשר מהם יוכל לדעת דרכי ה' באמת, ובאיזה דרך ישכון אור.

וכך כותב בספר עבודת יששכר (פ' וילך אות א) בשם הרה"ק המגיד מקוזניץ זי"ע ש"חיה רגיל לומר: אשר אפילו אם אדם עוסק בתורה בהתמדה רבה מאד, והוא מלא וגדוש בש"ס ופוסקים ובספרי קבלה, והוא בעל צדקה וגומל חסד בגופו ובממונו, אעפ"כ אם אינו נכנע לצדיק הרי הוא מוכן לגחינום".

בספר אגרא דכלה (פ' מטות ד"ה או יאמר וידבר) כתב: "קיבלתי מרבתינו הקדושים, אותם השומעים דברי תורה מצדיקי הדור, מהוייבים להתבונן בעומק הדבר ולהטות אוזן לכל מלה ומלה, כדי שיתבוננו מדבריהם איזה הנהגה לעבודתו ית"ש, כי הנה בודאי רוח ה' דיבר בם, ודיבורם דיבור כללי מגיע תועלת לכל נפש מישראל".

מדברי המאור ושמש דלעיל יש ללמוד, שאם הגלויות באו בגלל שלא דבקו בצדיקים, א"כ הרי מדה טובה מרובה, ועל ידי התדבקות והתקשרות אמיתי בצדיקי אמת נזכה שהקב"ה יחיש וימחר את גאולתינו ופדות נפשינו, ובפרט בימים אלו כאשר נתוסף לזה הזמן של צירוף גאולה לגאולה, כן נזכה לגאולת עולמים במהרה בימינו ברחמים גדולים, אכ"ר.

הוראה למעשה בעבודת ה'

ההוראה כלול גם מדברי רבינו שהובאו בביאורים ובמבוא וסיכום המאמר:

א. כל אחד ואחד צריך לרבי, ותכלית החליכה וההתבטלות לרבי היא כדי שהרבי יורה לו את הדרך איך להפוך את הרע לטוב והעקוב למישור. כי בשביל הטוב אין צריך לרבי, רק צריך כדי שילמדנו מהו האמת ומהו השקר, מהו העיקר ומהו הטפל, מהו דרך הישר האמיתי ומהו דרך העקום אף שנראה כדרך הישר, וכלי רבי אין שום דרך לבוא לזה.

ב. וכיון שכך צריך האדם בתחילה להכיר בזה שיש בו איזה דבר רע שצריך להפכו לטוב, ורק אחרי שמכיר בזה אז יכול לרבו כדי לקבל ממנו עצה ותושיה, ולהורות לו את הדרך איך להפוך ולתקן את הרע, אבל כל עוד שאינו מכיר בחסרונו גם אינו מכיר בזה שהוא צריך לרבי, ועל זה לכד כבר צריך לרבי, על זה שהוא מרגיש בעצמו שלימות ואינו רואה בעצמו שום חסרון.

ג. שבת שקלים נתן הקב"ה לעמו ישראל באהבה, לאחר שהבטיח למרע"ה שכשם שהוא נתן לישראל בענוותנותו ובשפלותו 'פרשת שקלים', וע"י פרשה זו המורה על בחי' מחצית, נתעוררו ישראל לידע כי עדיין אינם שלימים בתכלית השלימות ויש להם עוד חסרונות וחטאים, ומחפשים אותם ומתוודים עליהם לפניו, ואתה מטיב אותם ומחפך אותם לטוב, עד שעושים תשובה שלימה, ובוה 'אתה זוקף את ראשן' 'כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשן, ר"ל בכל דור ודור יהיו צדיקים שהם בחינתך, וע"י קריאת פרשת שקלים יתעוררו ישראל להכיר בחסרונם, ויתקשרו עם צדיקי הדור ויתוודו לפניהם, ועי"ז יבואו לזקיפת הראש.

ד. זקיפת הראש הוא סימן על שלימות המוח, וע"י קדושת הברית שהיא שלימות המוח זוכים לזקיפות ראש, אבל כשהאדם חוטא ונדבק בו חלק הרע תפעיל בה טבעה ויסודה להשפילו ולכופ את ראשו, ובפרט מחטא ופגם באות ברית קודש לא יוכל האדם להרים ראש לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, וכאשר יעזור השי"ת שהוא עושה תשובה על חטא זה, נתקן עי"ז הקומה שלו ויוכל לבוא לידי נשיאות ראש, וזאת היא סגולת פרשת שקלים לבוא על ידה לתיקון פגה"ב ולזקיפת הראש.

אותם השומעים דברי תורה מצדיקי הדור, מהוייבים להתבונן בעומק הדבר ולהטות אוזן לכל מלה ומלה, כדי שיתבוננו מדבריהם איזה הנהגה לעבודתו ית"ש, כי הנה בודאי רוח ה' דיבר בם, ודיבורם דיבור כללי מגיע תועלת לכל נפש מישראל".

ביאורים והערות

את ראשון, מנין ממה שקראו צענין וידבר ה' אל משה לאמור כי תשא את ראש, שא את ראש לא נאמר אלא כי תשא.

כוונת המדרש לתרץ למה נאמר כי תשא שהוא לשון עתיד - כאשר תמנה, הרי הכתוב בא לצוות למנות את ישראל לאחר שחטאו בחטא העגל, ולמנותם רק על ידי מחצית השקל, וא"כ היה צריך לומר 'שא את ראש בני ישראל' שהוא לשון ציווי, ואילו כי תשא אינו משמע כל כך לשון ציווי, ומתרץ המדרש שהכתוב בא לרמוז בזה עוד ענין, והוא מה שאמר הקב"ה למשה על טענתו "משאני מת אין אני נזכר", והבטיחו הקב"ה שבכל שנה כאר קורין בפרשת כי תשא אתה עומד שם וזוקף את ראשם של ישראל, ולכן נאמר 'תשא' בלשון עתיד כיון שאתה עתיד להרים את ראשם של ישראל שנה כשקורין בפי' כי תשא.

ורבינו יבאר בתחילה את עומק כוונת דברי המדרש, מה היתה דאגתו של מרע"ה שלא יזכרוהו, ומהו ענין הרמת הראש שיש בפרשה זו, ואיך ובמה יזכר משה רבינו ע"י פרשה זו, ובהמשך המאמר יבאר עוד דיוקים מה שיש לדקדק בזה, וכפי שכתב הבני יששכר שדברי המדרש הם נתיב לא ידעו עיט:

ג. ואשר נראה לומר בזה הוא על פי מה דליתא מלדיקים, כמדומה צ"ע משה"ק מוה"ר"ם מקאצרין ז"ללה"ה ז"ע, ואולי משם הרה"ק רבי שלמה מקארלין ז"ללה"ה ז"ע, שכשצאים להרבי לריכים לגלות לפניו כל הרע ולכסות הטוב, כי בשביל הטוב אין לריכים להרבי, רק עבור הרע, להפכו לטוב.

פרשת כי תשא היא הפרשה שקוראים תמיד לפרשת שקלים, שבה נצטוו משה למנות את ישראל על ידי שכל אחד יתן כופר נפשו בתרומת מחצית השקל:

א. כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו אש כופר נפשו לה' צפקוד אותם.

ויש לדקדק למה נאמר כי תשא ולא כי תפקוד, כמו שנאמר אצל בני לוי 'פקוד את בני לוי', שהרי סתם כי תשא הוא לשון גדולה של נשיאות והרמת ראש, ומה ענין זה לכאן בציווי מנינם של ישראל. והרמב"ן כתב בפי' במדבר (במדבר א.ב.) שלשון 'תשא' מתפרש גם בלשון שבח וגם בלשון גנאי, לשון של הריגה, כמו שאומרים לקוסטינר סב רישא דפלן [הורד את ראשו של פלוגין], וא"כ יקשה ביותר למה נקט לשון שיכול להתפרש גם בלשון גנאי. ועוד הרי הפסוק בא לצוות שלא למנות את ישראל לפי גולגלותם אלא על ידי מחצית השקל, וא"כ מה ענין 'כופר נפשו' לכאן. ועוד למה חזר הכתוב לומר 'בפקוד אותם' שהוא לכאורה מיותר שהרי כבר אמר כי תשא, וגם מהו הכוונה 'לפקודיהם' שגם זה לכאורה מיותר ואין לו שום משמעות.

את כל זה יבאר רבינו כאן במאמרו על דרך העבודה. אך כדי לבאר את זה מקדים להביא את דברי המדרש על פסוק זה:

ב. ובתנחומא אמר משה לפני הקב"ה רבוני של עולם משאני מת אין אני נזכר, א"ל הקב"ה חייך כשם שאחיה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשן, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו את עומד שם באתה עשה וזוקף

קלא יהיו כפופת ראש, כמזכיר צלוה"ח הק' כסס רז"ל כי החוטא גורם כחטאו כפופת ראשו, כי בחינת הרע מהותה היא אל ארץ תציט כי שפלה היא.

כך כותב האור החיים ה' בפרשתו, וכוונת הדברים שהרע שבעולם בא מן החומר, והחומר בא מן האדמה, ולכן יצר הקב"ה בטבע האדם שאם יחטא ח"ו אזי יהיה קומתו נמוכה וראשו שפלה (לשון האוה"ה ה' בריש פ' נצבים), וכן כתב עוד בפרשת מטות (במדבר לא, א) על מה שאמרו אנשי אמת שבחינת הקדושה היא יסוד העליה, ובחינת הקליפה היא סוד הירידה, וכשהאדם חוטא ונדבק בו חלק הרע תפעיל בה טבעה ויסודה להשפילו. ומקור הדברים הם מהזוהר הק' (ה"ב סט:) שכל אלילי העולם יש להם ירידה, אבל הדבק בהקב"ה יש לו עליה. ועיין ביושר דברי אמת (ה"א אות כ) שמבאר את עומק הכוונה בזה.

ובפרשת בחוקותי אות י כותב רבינו בזה, וז"ל: 'ואולך אתכם קוממיות', ופירש רש"י ז"ל בקומה זקופה, והקשה דודי הקדוש מרן אדמו"ר בעל תפארת שמואל זצלה"ה זי"ע הלא אמרו חז"ל אסור לאדם שיהלך ארבע אמות בקומה זקופה, אלא הכוונה כפי שפירש כ"ק מרן אדמו"ר זצלה"ה זי"ע על דברי המדרש תנחומא: אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם משאני מת אין אני נזכר, א"ל הקב"ה חיך כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשך, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו את עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשך, ענין זקיפת הראש רומז על שלימות המוח, כדאיתא בטורי זהב דבהמה שמנענעת בראשה שקורין בל"א שווינדל צריך לחשוש שיש לה פגם במוח עיי"ש, ממילא זקיפת הראש הוא סימן על שלימות המוח, וזהו 'ואולך אתכם קוממיות', שע"י קדושת הברית שהיא שלימות המוח תהיו בזקיפות ראש, ומענין זה פירש גם דודי הק' הנ"ל כי מחטא ופגם באות ברית קודש לא יוכל האדם

רבינו כותב כאן בקצרה שני ענינים בנושא אחד, הראשון: שכל אחד ואחד צריך לרבי, והשני שתכלית ההליכה וההתבטלות לרבי היא כדי שהרבי יורה לו את הדרך איך להפוך את הרע לטוב. וכיון שכן הרי צריך האדם בתחילה להכיר בזה שיש בו איזה דבר רע שצריך להפכו לטוב, ורק אחרי שמכיר בזה אז יכול רבו להורות לו את הדרך איך להפוך ולתקן את הרע, אבל כל עוד שאינו מכיר בחסרונו גם אינו מכיר בזה שהוא צריך לרבי, ובאמת שעל זה לבד כבר צריך לרבי, על זה שהוא מרגיש בעצמו שלימות ואינו רואה בו שום חסרון.

ושני ענינים אלו יבאר רבינו ביתר הרחבה במאמרו להלן וכפי שנוסיף עליהם בביאורים אותיות ז' ט' מדבריו הק' בפ' וישב אות ה' ע"ש. ובענין חיוב ההליכה לרבי כאשר מרגישים שלימות כתב רבינו שם בפ' וישב, וז"ל:

וכענין הזה נאמר בפי רבותינו הקדושים בשם הרה"ק הרבי רבי מענדל'ע מרימנוב זצלה"ה זי"ע על הכתוב ויאמר מדוע את הולכת אליו היום לא חודש ולא שבת ותאמר שלום, היינו שהשונמית השיבה לו שסיבת הליכתה אל הנביא היא מפני שהיא מרגישה שלימות ונדמה לה שלא חסר לנפשה כלום, ומי יאמר זכיתי לבי, על כן היא הולכת אל הנביא, כי אם מרגישים שלימות צריכים ללכת אל הרבי.

ועיין עוד להלן בביאורים אותיות ז' ט' המשך דברי רבינו בזה.

לאחר שנתבאר תכלית ההתקשרות של האדם עם הרבי, מבאר איך רמוז ענין זה בפסוק 'כי תשא ראש':

7. והנה משה רבינו ע"ה היה רבן של ישראל ולימד אותם תורה וכך ה' איך להטיב מעשיהם, וזה קליבר אליו הסי"ת, 'כי תשא את ראש בני ישראל', היינו כשאתה חפץ להרים ראשם מחטאותיהם,

עבודתו ית', 'צפוקוד אוחס', כשיהיה רצם רואה אוחס צחסרונס.

בגמרא זבחים אמרו: אמר רב יהודה אמר שמואל, השוחט את הקרבן צריך שיגביה לאחר השחיטה את הסכין למעלה כדי שלא יפול דם מן הסכין לתוך הכלי שמקבל בו את הדם ששואמר ולקח מדם הפר - ולא מדם הפר ודבר אחר, ושואלת שם הגמ' א"כ דם סכין במאי מקנה ליה, כלומר הרי הדם שיש על גבי הסכין אינו ראוי לקבלה. וא"כ צריך שיקנה את הסכין מהדם קודם שישחט בו שנית, כדי שלא יתערב דם שעל הסכין עם הדם של הקרבן השני, וא"כ במה נעשה קינוח זה. [ובמטלית אי אפשר לקנה, שהרי הדם נתקדש לעבודת הקרבן ע"י השחיטה, וכל דבר שנתקדש לעבודה גנאי הוא להעבירו לכלי של חול]. ומתרחץ אביי שמקנה את הדם בשפת המזרק [הוא הכלי שמקבל בו את הדם] מאחוריו כדי שלא יכנס הדם לתוך המזרק, וכן מצינו שנקראו המזרקים על שם קינוח הדם, כדכתיב בספר עזרא על הכלים שמקבלים בהם את הדם בשם 'כפורי זהב' דהיינו כלים שמקנחים בהם לאחר השחיטה את הסכין מן הדם. ורשיז"ל מביא שיש עוד מקראות שקינוח נקרא בשם כפור, ואף בלשון חז"ל מצינו קינוח בלשון כפרה, כדאיתא בגמ' גיטין גבי גירון קיסר, קוב"ה בעי לכפורא ידיה בההוא גברא.

ומן הראוי לציין כאן דבר פלא, שהרי המזרקות נעשו בשביל להזות בהם את הדם על גבי המזבח, ואשר על כן נקראים בשם מזרקות. אלא שהוא משמש גם לצורך ניקוי הדם מן הסכין, כדי לשחוט בהם קרבן שני, שהוא רק הכהשך מצוה, או משום זהירות שלא יתערב דם אחר עם דם הזריקה, ועכ"ז קורא לזה הפסוק בשם כפורי זהב שהוא על שם הקינוח, ולא מזרקות על שם העיקר של הכלי, הלא דבר הוא. וללמדנו בזה או את גודל ענין הכשר מצוה, או ענין זהירות והרחקה מדבר איסור, ודו"ק.

להרים ראש לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, וכאשר יעזור השי"ת שהוא עושה תשובה על חטא זה, נתקן עי"ז הקומה שלו ויוכל לבוא לידי נשיאות ראש.

והעצה לתקן את כפיפת הראש שגרים לו החטא, היא בשני דברים, א' בהכרת החטא. ב' כנ"ל. ב' שיספר לצדיק את חטאיו כדי שיוורה לו את דרך התיקון:

ה. אזי כריך אתה להביט 'לפקודיהם', מלשון חסרון, כמו ויפקד מקום דוד, כלומר המה כריכים להתראות לפניך עם החסרונות שלהם, היינו בראשונה לידע שיש להם חסרונות כדי שיקבלו ממך התיקון, שאם לא כן לא יועילו דברי מוסר שתאמר להם, כי יסברו שאין הדברים מכוונים אליהם בשל היותם יראים ושלמים, וגם כריכים לגלות החסרונות ולא לכסותם, כדי שתהיה אתה רואה חסרונותיהם ומהפכם לטוב ולמעלה.

מה שאמר "צריך אתה להביט 'לפקודיהם', מלשון חסרון" אין הכוונה שהקב"ה צוה למשה למצוא חסרונות בישראל ח"ו, אלא שיקבל אנשים כאלו שידועים שיש בהם חסרונות, כיון שרק על ידי כך יקבלו ממנו את ההדרכה וההנהגה איך לתקן ולהפוך את הרע לטוב, וזהו מה שממשיך רבינו ואומר "כלומר המה צריכים להתראות לפניך עם החסרונות שלהם, היינו בראשונה לידע שיש להם חסרונות כדי שיקבלו ממך התיקון, שאם לא כן לא יועילו דברי מוסר שתאמר להם", ורק אחרי שהם יבאו אליך מתוך ההכרה בחסרונותיהם אז תוכל גם אתה לראות ולסייע להם.

ולפי"ז יבאר מהו כוונת הכתוב 'כופר נפשו להשם' ומה ענין זה לכאן:

ו. 'ונתנו איש כופר נפשו לה', כופר לשון ניקיון, כדאיתא בגמ' במאי מקנה ליה אמר אביי בשפת מזרק כדכתיב כפורי זהב, כלומר עי"ז יכולים לתת לכל אחד את נפשו נקיה לה, לעבוד את

ומביא רבינו ביתר פנימיות עוד מקור ללשון כופר שהוא על שם קינוח וניקיון, והוא מדברי הרמ"ק בביאור הלשון 'יום כיפורים', ובתוספת ביאור על דבריו:

ז. וכן איתא בספיה"ק פרסם מהרמ"ק זי"ע 'כפורים' פירש רבי משה שהיא הבינה, ונקראת כן מפני שמלכנת עוונותיהן של ישראל עכ"ל עיי"ש, היינו כי ע"י הבינה, שמתבוננים בחטאותיהם, לפני מי חטאו ונגד מי מרדו, ורואים חסרונותיהם, על ידי זה יכולים עוונותיהם להתלבן, וזכרון זה מצואר בלוא"ח הק', שצריך קודם לכל הכרת החטא כי לא טוב עשה ואחר כך יש לתת כופר נפש לה'.

בענין הכרת החטא מביא רבינו במאמריו לפרשת וישב אות ה דברים נוראים, וזלה"ק:

הנה יש בני אדם שהם בעיני עצמם אנשי מעלה ושלימים [הנקראים "שיינע יודן"] כמובא בספיה"ק עבודת ישראל מהרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע שכשהאדם נעשה זל בעיניו ומתמרמר בלב נשבר על עוונותיו וכו' ומזכיר את עצמו על חי הבל אשר הוא חי ולא עשה נחת רוח ליוצרו, ואדרבה קלקל ופגם במעשיו מראשו ועד רגליו, ועל ידי זה הוא נעשה זל ומזולזל בעיניו באמרו בלבו שהוא מלא סגים וכו', אז נקרא איש חי וכו', לא כן הרשעים על ידי שטח מראות עיניהם ובכל יום הולך וחסר ונכרת נפשו מבוראו ית"ש ומרבה לפשוע וכו', נעשה כעור ממשש באפילה להוסיף חטא על פשע להיות צדיק בעיניו לדמות ברוחו שהוא עובד בוראו, ושוכח העבירות שעושה וזוכר מצות קלות שעושה בלי כוונה ואדרבה בפניות ומחשבות זרות ומבקש עליהם שכר כפנחס, וזה מצינו ונשמע מרשע שמתפאר בזה הלשון ב"ה הנחתי טלית ותפילין והתפללתי גם אמרתי תהלים ומעמדות ולמדתי פרק משניות ונתתי פרוטה לצדקה ומי כמוני צדיק וישר, עיי"ש כל הענין המתוק מדבש.

...וכמו כן נודע אשר הגיד בקדשו מרן הרבי

הקדוש מלובלין זצלה"ה זי"ע אוהב אני הרשעים שיודעים שהם רשעים אף שהם באמת רשעים, יותר מצדיקים שיודעים שהם צדיקים אעפ"י שהם באמת צדיקים, כי הרשעים שמכירים בשפלותם ויודעים שהם רשעים המה קרובים להשי"ת מטעם כי קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, שהרי הם אומרים האמת, אבל הצדיקים שיודעים שהם צדיקים המה רחוקים מהאמת, כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, וגם תועבת ה' כל גבה לב.

ועל פי זה מבאר את דברי המדרש על מה ששאל משה רבינו להקב"ה 'משאני מת אין אני נזכר':

ח. וזהו דברי המדרש, 'אמר משה לפני הקב"ה רצונו של עולם משאני מת אין אני נזכר', היינו משה רבינו ע"ה היה העניו מכל האדם ולא היו ישראל מתבייסים להודיע לו חטאותיהם וחסרונותיהם כדי שיוכל להיטיב אותם, אבל אחרי הסתלקותו שלא יהיה איש כזה שיהיה נזכר בעוונותו וזהכיר בשפלותו כמוהו, לפני מי יתוודו בני ישראל, ומי יהיה להיטיב לרכיהם, ע"י דיבוריו.

ענין הענוה שהשפיע מרע"ה לבני דורו מבורא בשאר מאמרי רבינו להלן בפ' שקלים ועוד, ובאות יד כותב רבינו:

...בחודש זה נולד משה רבינו ע"ה שהוא שר התורה, ונקראת על שמו, כמאמר הנביא זכרו תורת משה, והטעם כי היה בו מדת הענוה, כמו שנאמר והאיש משה עניו מאוד, ועי"ז נתקרב להשי"ת ולתורתו שהיא שמו ית', ומפאת כן מתנוצץ בחודש הזה שבו נולד אור התורה... ולכן קורין פרשת שקלים קודם אדר, להורות כי מחצית השקל, היינו הכרת היותו רק מחצית ובלתי שלם, זו היא ההכנה לזכות אל התורה שאינה מתקיימת אלא במי שדעתו שפלה.

וז"ש משאני מת 'אין אני נזכר', 'אני' היא התורה, שהרי משה רבינו ע"ה הוא עצם התורה,

ר"ל מי יזכור את התורה שלי הנקנית על ידי ענוה, 'אמר לו הקב"ה חייך כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשך, כלומר בכח פרשת שקלים אתה משפיע להם תורה ע"י כוחך, כח הענוה, ובזה הנך זוקף את ראשך, דהתורה מנשאת ראשו של אדם, כדאיאת בזוה"ק בגין אורייתא ירום רישיה, 'כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו אתה עומד שם', כי כוחך לא יבטל ח"ו, אלא יהיה קיים לעולם ועד, אתפשטותיה דמשה בכל דרא ודרא 'ואתה זוקף את ראשך', שיזכו לתורה מתוך הכנעה וענוה.

ועל זה הבטיחו הקב"ה למרע"ה שלא ידאג על ישראל, כי בכל דור ודור יעמיד להם צדיקים שיהיו כבחינתו, וע"י קריאת פ' שקלים יתקשרו עםם ויבואו לזקיפת הראש:

ט. 'אמר לו הקב"ה חייך כשם שאתה עומד עכשיו' צענותונך וצפלותך 'ונותן להם פרשת שקלים', וע"י פרשה זו המורה על בחי' מחלית, נתעוררים ישראל לידע כי עדיין אינם שלימים בתכלית השלימות ויש להם עוד חסרונות וחטאים, ומחפשים אותם ומתוודים עליהם לפניך, והתה מטיב אותם ומהפך אותם לטוב, עד שעושים תשובה שלימה, ובזה 'אתה זוקף את ראשך' כדברי האוה"ח הק' הג"ל, 'כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו אתה עומד שם באתה שעה וזוקף את ראשך', ר"ל בכל דור ודור יהיו לדיקים שהם בחינתך, אתפשטותיה דמשה בכל דרא ודרא, וע"י קריאת פרשת שקלים יתעוררו ישראל להכיר בחסרונם ויתוודו לפניהם, וע"י יבואו לזקיפת הראש.

בפרשת נשא אות ג כותב רבינו דברים נוראים בזה, [ע"ש בכל המאמר כי הבאנו רק את תמצית הדברים]:

...אפ"ל כי אפילו אותם האנשים אשר פגמו רח"ל באות ברית קודש שאין מועיל תשובה על עון זה, אם מתחברים לצדיק הדור הנה הוא

מעלה אותם ומתקנם, וזה להם נשיאות ראש, ע"ד המבואר בדברי כ"ק מרן אאמו"ר אדמו"ר זי"ע במאמרי שקלים... שענין זקיפת הראש הוא רמז על שלימות המוח, כדאיאת בט"ז דבהמה שמגענעת בראשה שקורין בל"א שווינדל צריך לחשוש שיש לה פגם במוח עיי"ש, ממילא זקיפת הראש מעיד על שלימות המוח, כלומר על טהרת המוח, אלו דברי קדשו, וזהו אומרו 'נשא את ראש בני גרשו', היינו אותם האנשים שנשתלחו ונתגרשו מן המחנה, שפגמו בריתם, יוכל להיות להם נשיאות ראש, לשוב ולתקן ברית קודש, גם הם', על ידי שיתחברו ויתקשרו למרע"ה, צדיק הדור, להיות תפלים אליו, בבחינת גם הם, וכן 'לבית אבותם', היינו אותם שיש להם רצון לעבודת השי"ת, ע"י היותם דבוקים בו יוכל לנשא אותם, לסייע בעדם להפיק רצונם הטוב ולעשות חיל בעבודתו ית', אך כל זה, 'למשפחותם', היינו בחי' מלכות כמבואר בליקוטי תורה, כלומר העיקר לזכות לך, להתחבר אל צדיק הדור, הוא ע"י בחינת מלכות דלית לה מגרמה כלום, ר"ל במדת הכנעה והתבטלות.

אבל מי שאינו מקשר עצמו עם צדיק הדור, בחי' צדיק יסוד עולם, הנה בזה מחלל ופוגם בריתו עוד יותר, ...שהרי עצתו בידו להתקשר עם צדיק הדור ולהתבטל אליו ולצאת ע"י"ז מן הרפש הלו, והוא עומד במרדו ואינו עושה זאת, ע"י כן פוגם את בריתו עוד יותר, כי מראה שלא איכפת לו כלל... ולאשר כי הגידו רבותינו ז"ל (אבות א, ו) עשה לך רב, ופירש הרמב"ם ז"ל (שם) אפילו לא יהיה ראוי להיות לך לרב, הנה כי כן אם מקבלים רב יש להתקשר אליו אף אם הוא עצמו אינו ראוי, ועל ידי זה נעשים מוגנים בקדושת ברית קודש, אמן כן יהי רצון.

וחותם בתפילה ובכרכה:

י. יתן השי"ת שזוכה לזקיפת ראשו, אמן כן יהי לון.

בחינת כתר, ששם שורש החסדים, אמן כן יהי רצון.

...והדברים מתאימים עם מה דאיתא בספח"ק ישמח ישראל אשר כפי המבואר בירושלמי הנה הארבע פרשיות הם כנגד הארבע כוסות, וארבע כוסות נודע מספרי המקובלים ז"ל שהם נגד ארבע אותיות של שם הוי"ב"ה, ולפי זה הפרשה הראשונה מד' פרשיות, פרשת שקלים, היא כנגד אות יו"ד משם הוי"ב"ה שהוא חכמה, היינו כי זהו כל ענין השקלים, שמביאים לידי ענוה שהיא הארת החכמה, בחי' כח מה, כמאמר הכתוב והחכמה מאין תמצא, וזה נוקב והולך לעד בקריאת פרשת שקלים בכל שנה ושנה. ומטעם זה 'שקל' במילואו בגימטריא 'כתר', כי ע"י מדת הענוה מכח השקלים שמאירים הארת החכמה זוכים לבחינת כתר שהיא מדת אין.

להלן במאמריו אות יד ואות טו מביא רבינו מה שכתב בספח"ק בני יששכר דבפרשת שקלים יש שמ"ו אותיות, הרמז בזה, כי שמ"ו בגימטריא 'רצון' במספר השוה, ורצון הוא כתר עליון כמבואר בסידור רמ"ק ושאר ספרים קדושים, היינו ע"י פרשת שקלים המורה על מדת ההכנעה זוכים להארת הכתר, כמאמר הרה"ק הרבי רבי פנחס מקארץ זצלה"ה זי"ע שכל עניו הוא בבחי' כתר מדת אין. ומשום הכי 'משה' [עם הכולל] עולה 'שמו', להורות כי בכח הכנעתו זכה לכתר שהוא בחי' רצון, כדאיתא בזוה"ק רעיא מהימנא וכו' אנת כתר על כל חד וחד מישראל עיי"ש. וזהו שא"א בפייט אור פניך עלינו אדון נשא ושקל אשא בכית נכון ונשא, אור פניך הוא בחי' רצון, כמו שאמר הכתוב ואור פניך כי רציתם, ופירש רש"י ז"ל רציתם לשון רצון, כלומר ע"י מחצית השקל המורה על הכנעה תמשיך עלינו אור פניך,

תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו הוא ימליץ טוב בעדינו

חומש ורס"י לפרשת משפטים

שאלות בחומש ורס"י

- א. למה פתח הכתוב 'ואלה' בוי"ו החיבור. ומנין ששמים סנהדרין אצל המזבח (ומה הטעם בזה).
- ב. מה לומדים מהכתוב "אשר תשים לפניכם", ומה טעם האיסור לדון בערכאות.
- ג. מה החילוק בין עבד 'של' עברי לבין עבד 'שהוא' עברי, ואיך מדובר כאן הפסוק, ומדוע חייבים לפרש כך.
- ד. אילו הינו מפרשים את הפסוק עבד של עברי, מה היה קשה מהפסוק והתנהלתם, ומה היינו מתרצים על זה.
- ה. מדוע צריך לומר שהפסוק מדבר דוקא בעבד שמכרוהו בי"ד, ולמה מכרוהו.
- ו. לאיזה עבד יכול האדון למסור שפחה כנענית, ולאיזה לא, ומנין שהאדון חייב במזונות אשתו של העבד.
- ז. מנין שהאדון יכול למסור לעבד שפחה כנענית, ולמה א"א לומר בשפחה ישראלית.
- ח. מהיכן הלימוד שרציעת העבד צריך להיות דוקא בבי"ד, ומה הטעם.
- ט. למה נאמר דלת או מזוזה, הלא מזוזה אין כשרה לרצועע בה.
- י. באיזה אוזן רוצעים את העבד, ומהיכן הלימוד לזה.
- יא. מה טעם שרציעה היא דוקא באוזן – ובדלת.
- יב. מה הפירוש "ועבדו לעולם", ולמה א"א לפרש כפשוטו.
- יג. מהו "יובל", ומנין שהעבד עובד 'עד' היובל ולא מנין יובל.
- יד. מנין שאין האב מוכר את בתו אלא כשהיא קטנה, ומתי אין יכול למוכרה גם כשהיא קטנה.
- טו. מה הפירוש 'לא תצא כצאת העבדים', ובאיזה אופן היא יוצאת, ולמה א"א לפרש שלא תצא בשש ויובל, ולגבי איזה דינים מקישים עברי לעבריה, ולגבי מה להיפך.
- טז. מנין שעבד ואמה עבריים אינם יוצאים בראשי איברים, והאם האדון פטור מזה לגמרי.
- יז. מהו מצות יעוד, ומנין שיש מצוה בזה, ואיך מקיימים מצוה זו. והאם מותר לוותר על מצוה זו רק בגלל חוסר נשיאות חן, ועל מי חל מצות יעוד.
- יח. יאם שלש אלה לא יעשה לה, מהם השלשה דברים. ואיזה אפשרות רביעית יש.
- יט. מה לומדים מכפל הלשון "חנם – אין כסף", ומה עוד לומדים מפסוק זה.

לו עולמות.

לה. למה הוציא הכתוב מכה עבד כנעני מכלל מכה איש.

לו. מה הפירוש "בשבט" ומה הראיה לזה. ואיזה עונש הוא "נקום ינקם".

לו. למה צריך לפרש שיום או יומים הכוונה "מעט לעת", ולמה מעל"ע נחשב כיומיים.

לה. מה הדין עבד כנעני שהכו אותו ומת לאחר יומיים, ומהיכן הלימוד לזה. [ומה החילוק בזה בין אדם כנעני לעבד כנעני ומדוע].

לט. נתכון להכות את חברו והכה אשה הרה ויצאו ילדיה בלי אסון לאישה, איך שמין את הנזק, ומהו העונש על זה, ומנלן. וע"י מי משלמים את זה.

מ. מה הפי' 'כאשר ישית עליו בעל האשה, ולמה צריך לפרש כן.

מא. ואם יהיה 'אסון' [מה הפי' אסון, ע"י רש"י כתובות לג. ד"ה הכתוב]. מה הדין בזה.

מב. מה החילוק בין מכה שיש בה פחת דמים לשאין בה פחת דמים.

מג. האם במקום שמשלמים נזק צריך לשלם גם צער, ומנין הלימוד.

מד. מהו 'חבורה' ומה החילוק בין מכה שמוציאה דם למכה שאין מוציאה דם.

מה. עבד כנעני היוצא בשן ועיון, למה צריך פסוק מיוחד לשן ופסוק מיוחד לעיון [ומה לומדים משניהם יחד].

מו. מה הדין של בהמת היה ועוף שהרגו את הנפש [ומהיכן הלימוד ב"ק נד:] ולמה נכתב רק שור.

מז. מהיכן הלימוד ששור שהרג את הנפש אסור באכילה ובהנאה, ומה עוד לומדים מהכתוב 'ובעל השור נקי'.

מח. באיזה אופן נעשה השור מועד, ומה הפי' 'וגם בעליו יומת' ולמה צריך לפרש כן, ואיזה תנאי צריך לזה.

מט. למה צריך הכתוב להוסיף בשור המועד 'זהמת איש וגו' . [ושאלה לעיון, הדוגמאות שמביא רש"י הם כולם

כ. איזה ארבעה דברים לומדים מכפל הפסוקים מכה איש, ואיש כי יכה.

כא. מה החילוק בין צד לצדה, והאם שורש המילה צדה הוא צד.

כב. מהו "משל הקדמוני" ומיהו הקדמוני, ואיך זה שייך לכאן.

כג. "ישמתי לך מקום" היכן המקום.

כד. מה בא הפסוק וכי יזיד להרגו בערמה, והאם כהן שהרג דוחים מיתתו בשביל שיוכל לעבוד עבודה.

כה. מה הדין של החובל באביו או אמו, ומה בין זה להחובל בחבירו, מה בין חובל באביו למכה אביו.

כו. למה נאמר שני פסוקים על גונב איש, ומה הפירוש "ומכרו ונמצא בידו" וכמה דברים צריכים העדים להעיד על הגנב בסך הכל.

כז. מהו העונש שהיה ראוי לתת למקלל אביו, ומהו העונש שמקבל, ומדוע.

כח. מה הדין של אשה וקמן שקיללו אביהם, ומהיכן הלימוד. [ושאלה לעיון, למה צריך פסוק מיוחד בשבילם, הרי השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה, וקמן אינו בר עונשין].

כט. למה הפסוק הכתוב בין מכה אביו ומקלל אביו בפסוק של גונב איש.

ל. איזה דינים בא ללמד אותנו הפרשה של "וכי יריבון אנשים", וכמה תשלומים בסך הכל כבר ידוע לנו מפסוקים אלו עם פירושו של רש"י.

לא. איזה חולי נחשב כגדר של "ונפל למשכב", ואם הוא הולך על משענתו למה נקה המכה.

לב. איך מחשכים את תשלום דמי שבת, ומה הטעם.

לג. מהו "ורפא ירפא" [ואם המזיק הוא רופא האם מותר לו לרפאותו בעצמו], ומה לומדים ממה שכתוב "ונקה המכה" ומדוע חייבים לפרש כך.

לד. וכי יכה איש את עבדו באיזה עבד מיירי, ומה הראיה, ומה הפי' כספו קנוי

תולדות דקרון (ב"ק ב:), האם התולדות הם רק סברא מוכח הדמיון שיש בהם לנגיחה או שהם נלמדים מהפסוק.

ג. מה דין תשלומי הבעלים בשור נגה, תם, מועד, וכמה צריך לשלם, ומה הטעם של תשלומי עבד או אמה.

גא. למה צריך הכתוב לפרט במיוחד או בן יגה או בת יגה.

גב. למה נאמר 'כי יפתח או כי יכרה' והלא ק"ו היא, ולמה נאמר 'ולא יכנסו', ובאיזה אופן פטור על נזקי בור.

גג. מיהו 'בעל הבור', ומדוע, ולמה א"א לפרש כפשוטו הבעלים שהבור נחפר ברשותו.

גד. כיצד משלם בעל הבור את הנזק, ומנין הלימוד לזה.

גה. מה הדין בשור תם שנגח שור, ולמה הייבין לומר שהפסוק מייירי בשוים.

גו. 'זחצו את כספו' למה לא אמר הכתוב 'ישלם חציו', ומיהו גזירת הכתוב היוצא מזה.

גז. כמה, ואיך היא התשלום של שור מועד שנגח שור. נלמה צריך לחזור ולומר והמת יהיה לו.

גח. מה הדין בשור שנגח חי' בהמה ועוף, ומנין הלימוד. והיכן לא משוים אותם.

גט. למה החמירה התורה בתשלומי שור יותר מתשלומי שה, ומנין שדין ארכעה והמישה נוהגים רק בשור ושה.

ס. מהם הסימנים לדעת על גנב הבא במחתרת אם הוא בא על עסקי נפשות או לא.

סא. 'אם זרחה השמש עליו' מה הפי' בזה לרש"י ולתרגום.

סב. האם תשלומי כפל נוגח רק בבעלי חיים או גם בשאר דברים, ומנלן.

סג. 'ושלח את בעירה וביער בשדה אחר' איזה סוגי נזקים כתובים כאן, ומה דין התשלומים בהם.

סד. איזה נזק יש בשריפת השדה בלי גדיש או קמה, ומה דין תשלומי נזקי אש,

והאם בהדליק בתוך שלו ויצאה והזיקה חייב או לא, ומה הטעם.

סה. 1) מה הדין של המוען טענת גנב בפקדון. 2) ומה הדין אם נמצא שקרן. 3) ומיהיכן הלימוד שהפסוק "ונקרב בעל הבית אל האלהים" הוא קריבה לשבועה, לא להעמדה בדין.

סו. מה הפירוש "אשר יאמר כי הוא זה" לפי פשוטו ולפי דרשת חז"ל.

סז. "אשר ירשיעו... ישלם שנים" את מי ירשיעו, ולמי צריך לשלם.

סח. האם כל שומר יכול לפטור עצמו בשבועה על טענת גניבה.

סט. מה הדין של שומר שכר שמוען שנאנסה או נטרפה, ובאיזה אופן שומר שכר חייב אף על אונסים.

ע. מתי שואל חייב באונסי, ואיזה דין שומר יש לשוכר.

עא. אותיות ל' וב' המשמשות בראש התיבה, מהו הכלל לדעת מה הכוונה באות זה.

עב. מהו עונשו של עובד ע"ג, ומיהיכן הלימוד לזה.

עג. מהו איסור הונאה ולחיצה של גר, ומה הטעם. והיכן יש בפרשה עוד פעם אזהרה לזה, ומדוע.

עד. למה כפל הכתוב לומר והרגתי אתכם והיו נשיכם אלמנות.

עה. 1) 'אם כסף תלוה את עמי' איזה פירוש שונה יש בזה שאין כמעט בכל התורה. 2) והיכן בפרשה כתב רש"י פירוש והביא ראיה מפסוק זה. [ומדוע לא כתב את זה רש"י שם].

עו. מה בא לרבות את "עמי", את העני "עמך".

עז. איזה שני דברים כלולים באיסור של "לא תהיה לו כנושה".

עה. מדוע הלואה בריבית נחשב כנשיכת נחש.

עז. מה החילוק בין משכון בשעת הלואה למשכון שלא בשעת הלואה. ואיזה בגדים צריך להחזיר, ומתי.

- פ. לאיזה ענין הוקש בכור בהמה לבכור אדם.
- פא. למי נאמר הציווי שבעת ימים יהי עם אמו, וביום השמיני תתנו לי. והאם זה חובה, ומנין.
- פב. מה הפי' "וכשר בשדה טריפה", ולמי צריך לתת את זה והטעם. ומנין שאף לגוי.
- פג. איזה איסורים כלולים בפסוק: לא תשא שמע שוא.
- פד. מהם הפירושים בפסוק: לא תהיה אחרי רבים לרעות, ולא תענה על ריב לנמות, אחרי רבים להטות.
- פה. למה צריך פסוק מיוחד לאסור הטיות דין לעני, ואיזה המיה אסר הכתוב.
- פו. מה הפירוש "וחדלת מעוזב לו".
- פז. מתי חוזרים לדון בדין שכבר נפסק ומתי לא.
- פח. מה הכוונה שהשוחד "יעור פקחים".
- פט. מנין שפירות שביעית פטורים מתרו"מ, והאם הם פטורים גם מביכורים, ומנין.
- צ. למה צריך להזהיר עוד פעם על שבת ומועדים, ומה בא הכתוב להוסיף על מנהגת השור והחמור.
- צא. איזה איסורים נאמרו בפסוק: ושם אלהים
- אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך.
- צב. מה הטעם לקריאות השמות (1) הודש האביב. (2) חג הקציר ביכורי מעשיך. (3) חג האסיף.
- צג. מנין שאסור לשחוט הפסח כשעדיין חמוץ קיים.
- צד. באיזה אופן נפסלים חלבים של קרבן בלינה, ומתי הוא זמן הפסול.
- צה. מנין שאף עגל וכבש בכלל גדי, ולמה נאמר ג' פעמים איסור בישול גדי בחלב.
- צו. מהו צרעה, ואיך הרגה באומות, ולמה נזכר בפסוק חיוי כנעני והיתי.
- צז. מה היה סדר ההכנה למתן תורה מד' סיון ואילך.
- צה. מה היה כתוב בספר הברית, ובאיזה דברים נכנסו אבותינו לברית.
- צט. מה הפי' כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים למוהר.
- ק. למה נתחייבו נדב ואביהוא והזקנים מיתה, ומתי נענשו ע"ז, ולמה לא נענשו מיד.
- קא. מה הכוונה "לוחות האבן והתורה והמצוות".
- קב. מנין שיהושע לא היה בחטא העגל.
- קג. ויכסהו הענן וגו', מתי הי' כל זה.

- א. כא, א.
- ב. כא, א.
- ג. כא, ב.
- ד. כא, ב.
- ה. כא, ב.
- ו. כא, ג.
- ז. כא, ד.
- ח. כא, ו.
- ט. כא, ו.
- י. כא, ו.
- יא. כא, ו.
- יב. כא, ו.
- יג. כא, ו.
- יד. כא, ז, ח.
- טו. כא, ז.
- טז. כא, ז.
- יז. כא, ח, ט.
- יח. כא, יא.
- יט. כא, יא.
- כ. כא, יב.
- כא. כא, יג.
- כב. כא, יג.
- כג. כא, יג.
- כד. כא, יד.
- כה. כא, טו.
- כו. כא, טז, יז.
- כז. כא, יז.
- כח. כא, יז.
- כט. כא, טז.
- ל. כא, יח.
- לא. כא, יח, יט.
- לב. כא, יט.
- לג. כא, יט.
- לד. כא, כ.
- לה. כא, כ.
- לו. כא, כ.
- נא. כא, לא.
- נב. כא, לג.
- נג. כא, לד.
- נד. כא, לד.
- נה. כא, לה.
- נו. כא, לה.
- נז. כא, לו.
- נח. כא, לג, לו.
- נט. כא, לו.
- ס. כב, א-ב.
- סא. כב, א-ב.
- סב. כב, ב.
- סג. כב, ד.
- סד. כב, ה.
- סה. 1.2.3 כב, ז.
- סו. כב, ח.
- סז. כב, ח.
- סח. כב, ט.
- סט. כב, ט-י.
- ע. כב, יג, יד.
- עא. כב, יט.
- עב. כב, יט.
- עג. כב, כ, ט.
- עד. כב, כג.
- עה. 1) כב, כד. 2) כא, ל.
- עו. כב, כד.
- עז. כב, כד.
- עה. כב, כד.
- עט. כב, כה.
- פ. כב, כה.
- פא. כב, כט.
- פב. כב, ל.
- פג. כג, א.
- פד. כג, ב.
- פה. כג, ג.
- פז. כג, ה.
- פז. כג, ז.
- פח. כג, ח.
- פט. כג, יא, יט.
- צ. כג, יב.
- צא. כג, יג.
- צב. 1) כג, טו. 2) כג, טז. 3) כג, טז.
- צג. כג, יח.
- צד. כג, יח.
- צו. כג, יט.
- צז. כג, כה.
- צז. כג, א-י.
- צח. כד, ה, ו.
- צט. כד, י.
- ק. כד, יא.
- קא. כד, יב.
- קב. כד, יג.
- קג. כד, טז.

מקורות לשאלות בחורש"י

צ. כג, יב.	עג. כב, כ, ט.	נה. כא, לה.	לז. כא, כא.	יט. כא, יא.	א. כא, א.
צא. כג, יג.	עד. כב, כג.	נו. כא, לה.	לה. כא, כא.	כ. כא, יב.	ב. כא, א.
צב. 1) כג, טו. 2) כג, טז. 3) כג, טז.	עה. 1) כב, כד. 2) כא, ל.	נז. כא, לו.	לט. כא, כב.	כא. כא, יג.	ג. כא, ב.
צג. כג, יח.	עו. כב, כד.	נח. כא, לג, לו.	מ. כא, כב.	כב. כא, יג.	ד. כא, ב.
צד. כג, יח.	עז. כב, כד.	נט. כא, לו.	מא. כא, כג.	כג. כא, יג.	ה. כא, ב.
צו. כג, יט.	עה. כב, כד.	ס. כב, א-ב.	מב. כא, כה.	כד. כא, יד.	ו. כא, ג.
צז. כג, כה.	עט. כב, כה.	סא. כב, א-ב.	מג. כא, כה.	כה. כא, טו.	ז. כא, ד.
צז. כג, א-י.	פ. כב, כה.	סב. כב, ב.	מד. כא, כה.	כו. כא, טז, יז.	ח. כא, ו.
צח. כד, ה, ו.	פא. כב, כט.	סג. כב, ד.	מה. כא, כו-כז.	כז. כא, יז.	ט. כא, ו.
צט. כד, י.	פב. כב, ל.	סד. כב, ה.	מז. כא, כה.	כח. כא, יז.	י. כא, ו.
ק. כד, יא.	פג. כג, א.	סה. 1.2.3 כב, ז.	מח. כא, כה.	כט. כא, טז.	יא. כא, ו.
קא. כד, יב.	פד. כג, ב.	סו. כב, ח.	מט. כא, כה.	ל. כא, יח.	יב. כא, ו.
קב. כד, יג.	פה. כג, ג.	סז. כב, ח.	נ. כא, ל-לב.	לא. כא, יח, יט.	יג. כא, ו.
קג. כד, טז.	פז. כג, ה.	סח. כב, ט.	נא. כא, לא.	לב. כא, יט.	יד. כא, ז, ח.
	פז. כג, ז.	סט. כב, ט-י.	נב. כא, לג.	לג. כא, יט.	טו. כא, ז.
	פח. כג, ח.	ע. כב, יג, יד.	נג. כא, לד.	לד. כא, כ.	טז. כא, ז.
	פט. כג, יא, יט.	עא. כב, יט.	נד. כא, לד.	לה. כא, כ.	יז. כא, ח, ט.
		עב. כב, יט.		לו. כא, כ.	יח. כא, יא.

היכן מצינו בפרשה

- א. היכי דמי חילול השם.
ב. אשרי איש שישמע למצוותיך.
ג. יד העדים תהי' בו להענישו.
ד. שם תואר להקב"ה שלא מצינו בפ' עד כה.
ה. סימן לחולה.
ו. שנים מתוך הארבעה שצריכים להודות.
ז. משענת של אדם בריא.
ח. שהדיינים נקראים "פלילים" (2 מקומות), ועוד שם נוסף.
ט. יום כיומים.
י. המישה סוגי מכות (לאבן לאב), ואלו הן.
יא. (תשלומי 1 נזק, 2 צער, 3 ריפוי, 4 שבת, 5 בושת).
יב. מיתה ותשלומין כאחד.
יג. פסוק בפרשה שרש"י מביא רא"י לפירושו מפסוק אחר בפרשה.
יד. ראייה להסוברים שעונשים ממוזן מן הדין.
טו. שנים שגרמו נזק, האחד עשה כמעט הכל ואילו השני כמעט כלום, ובכ"ז רק השני חייב.
טז. אחד שעשה את כל הנזק ובכ"ז פטור.
יז. אות וי"ו במקום תיבת 'עם'.
יח. שור שנגח וכמעט שאינו משלם כלום.
יט. גדול כבוד הבריות.
כ. גודל חומרת ביטול מלאכה.
כא. פסוק שנכתב כמשל, והיכן כבר מצינו בפרשה עוד משל בפסוק.
כב. גברא קטילא קטל (הרג אדם הרוג)
כג. הבא להרגך השכם להורגו.
כד. ברור כשמש.
כה. אדם שנקרא לוקח אף שאינו מקבל כלום.
כו. עד במקום עדים.
- כז. דיבר הכתוב בהווה (4 מקומות).
כח. מום שבך אל תאמר לחברך.
כט. איום ואזהרת עונש בפסוק בלי לומר מהו העונש.
ל. הסיבה שצריך להגיע להיתר עגונות רח"ל.
לא. מה דסני עלך לחברך לא תעביד.
לב. איסור למלוה להיות כמלוה – והפירוש בזה.
לג. נשיכה כנשיכת נחש.
לד. מודה אני לפניך... שהחזרת בני נשמתו בחמלה.
לה. שם שכולל 3 שמות של קודש ואחד של חול.
לו. תנאי להיות מעם המוכחר.
לז. כלב מכובד יותר מגוי.
לח. בקמץ החל ובגדול כילה.
למ. אין מרחמים בדין.
מ. שאלה שמופיע בפסוק.
מא. הרבה שלוחים למקום.
מב. איך אדם מאבד את מאור עיניו רח"ל. (בשני אופנים הכתובים בפרשה).
מג. מהו מנוחתם של שור וחמור, ומהו צער שלהם.
מד. העובר על עשה עובר גם בלאו.
מה. ע"ז שקולה כנגד כל התורה הן לטוב והן למוטב.
מו. איסור לפני עיור גם לגוי.
מז. חיוב עולת ראייה.
מח. שמות המועדים.
מט. מתכוננים לגשמים.
נ. קשר של שבת ומועדים לשמיטה.
נא. בית המקדש של מעלה מכוון כנגד ביהמ"ק של מטה.
נב. שליח עושה שליחותו.

בה דם. כה. מכה שיש בה כתם. כמ. מכה של צער בלבד. ל. איסור הנאה. לא. הפסיד את כספו. לב. חיוב ממון. לג. יושם עליו. לד. הפירה. לה. במקום. לו. בחפירת הכותל. לז. אין עליו דין רציחה. לח. ברשותו. למ. בהמה. מ. מולך את בהמתו. מא. נשרף השדה. מב. שריפה. מו. מודה במקצת. מד. שקרן. מה. לדבר על ליבו. מו. יפסוק לה כתובה. מז. יומת. מח. שוחט. מט. לא להקניט גר בדברים. נ. לא לגזול ממנו ממונו. נא. אדם שבא ממדינה אחרת. נב. לתבוע בחזקה. נג. פנים של מלזה. נד. ריבית. נה. משכון. נו. מלית - חלוק. נז. תבואה מבושלת. נח. תרומה. נט. פדיון הבן. ס. והירות ממאכלות אסורות. סא. לא לשנות מהסדר. סב. איסור ברכת השם. סג. איסור לקבל לשון הרע. סד. לא לכבדו. סה. לעזור. סו. תאב [ורוצה] לכל. סז. הפוך מעיור. סח. מקלקל. סט. הכנסה לבית. ע. לא לעבוד את השדה. עא. לעזוב את השדה. עב. שבת בראשית. עג. חודש הראשון לבישול התבואה. עד. ולד רך. עה. המראה [מרי ומרד]. עו. מקום ריק מאדם. עז. מראה שמים ברור וצלול.

נג. שלושה פסוקים של לשון "אם" והוא לשון חובה.
נד. בשעת חדותא חדותא. (לא לערכב שמחה).
נה. בלבנת הספיר הראם עוז ידידות.
נו. שש מאות ושלוש עשרה לחלק לעשר.
נז. משמש בקודש מסור לרב.
נח. אב ובנו שישבו יחד בדיינות.
נט. קריאה של חיבה.
ס. חמשה מדות מייג מדות שהתורה נדרשת בהם.
סא. באיזה לשון כתוב בפרשה במקום

א. הסברת הדברים. ב. איסור לדון בערכאות. ג. דינים. ד. חירות. ה. ללא אשה. ו. בית דין. ז. דלת עומדת. ח. זמן של חמישים שנה. ט. שפחה. י. נישואין. יא. סיוע לשהרור האמה. יב. מכירת הבת. יג. לא ארב [לא התכוין]. יד. זימן לידו. טו. אינו יכול לעבוד. טז. בכריאות וכוחו. יז. ישוחרר לחופש. יח. תשלום שכר הרופא. יט. מיתת הרב. כ. מקל. כא. מעת לעת. כב. בתוך מעת לעת. כג. הכאה או דחיפה. כד. מריבה. כה. דיינים. כו. גביית ממון. כז. מכה שיש

מקורות להיכן מצינו

א. כא, א.	יד. כא, לג.	לא. כב, דד.	מש. כג, טז.	ו. טו) כא, ז. י) כא, ז.	ח. חזד, כב, ח. חז (חז
ב. כא, ו.	טו. כא, לג.	לב. כב, דד.	ג. כג, יב, ד.	יא) כא, ז. יב) כא, ז.	כב, טו. מו) כב, טו.
ג. כא, ו.	טז. כא, לג.	לג. כב, דד.	נא. כג, כ.	יג) כא, יג. ד) כא, יג.	מז) כב, יט. יט. מז) כב,
ד. כא, יג.	יז. כא, לו.	לד. כב, דה.	נב. כג, טא.	טז) כא, יח. טז) כא,	יט. מט) כב, כ. י) כב,
ה. כא, יח.	יח. כא, לה.	לה. כב, טז.	נג. 1) כא, ל. 2) כב,	יט. יז) כא, יט. יח)	כ. נא) כב, כ. נב) כב,
ו. כא, יט.	יט. כא, לו.	לו. כב, ל.	כד. 3) כב, לג.	כא, יט. ט) כא, כ. ל)	כד. נג. כב. כד. נד)
ז. כא, יט.	כ. כא, לו.	לו. כב, ל.	נד. דר, י.	כא, כ. כ) כא, כא.	כב. כד. נה) כב, כה.
ח. 1) כא, א. 2) כא,	כא. כב, ב, טא, יג.	לה. כג, ב.	נה. דר, י.	כב) כא, כ. נג) כא,	נו) כב, כו. נו) כב, כז.
כב, ושמ נוסף:	כב. כב, א.	לט. כג, ג.	נו. דר, יב.	כב. כד) כא, כב. כה)	נח) כב, כח. נט) כב,
כא, ו.	כג. כב, א.	מ. כג, ה.	נד. דר, יב.	כח. כז) כב, כב.	כח. כז. סא)
ט. כא, כא.	כד. כב, ב.	מא. כג, ז.	נד. דר, יד.	כז) כא, כה. כח) כא,	כב. כח. סב) כב, כז.
י. 1) כא, כב. 2) כא,	כה. כב, י.	גכ. ז.	נט. דר, טז.	כה. כט) כא, כה. ל)	סא) כג, א. סד) כג, ג.
כא, כג. 3) כא, כד. 4) כד,	כו. כב, יב.	גכ. כה.	ס. 1) כא, יז. 2) כא,	כא, כח. לא) כא, כה.	סח) כג, ה. סח) כג, ו.
כד. כה. 5) כד, כה.	כז. 1) כא, ח. 2) כב,	גכ. ג. יב.	3) כא, 4) כא, 4).	לב) כא, ל. לג) כא, ל.	סס) כג, ח. סח) כג, ח.
יא. 1) כא, כה. 2) כא,	כב. יז. 3) כב, כא. 4) כב,	כז. כג, יג.	כ. 5) כא, כ.	לד) כא, לג. לה) כא,	סט) כג, י. ע) כג, יא.
כא, כה. 3) כא, יט.	כב, ל.	מח. כג, יג.	סא. א) כא, א. ב) כא,	לו. לו) כב, א. לו) כב,	עא) כג, יא. עב) כג,
4) כא, יט. 5) כא, כה.	כח. כב, כ.	מו. כג, יג.	סא. א. ג) כא, א. ד) כא,	לז) כא, כב, לט) כב,	יב. עג) כג, טו. עד)
יב. כא, ל.	כט. כב, כב.	מז. כב, טו.	כא. ב. ד) כא, ג. א. ג.) כא,	ד. מ. כב, ד. מא) כב,	כג, יט. עד) כג, א.
יג. כא, ל.	ל. כב, כג.	מז. כג, טז.	כא, ו. ז.) כא, ו. ח.) כא,	ה. מב) כב, ה. מג) כב,	עז) כג, כט. עז) כד, י.

נוסח לשם יחוד לאמרה קודם שמיעת פרשת שקלים.

לשם יחוד קדשא בריך הוא ושכינתה בדהילו ורהימו ורהימו ודהילו
ליחדא שם י"ה ב"ה ביהודא שלים בשם כל ישראל, הריני מוכן
ומזומן לשמוע קריאת פרישת שקלים, כמו שתיקנו חכמינו וזכרונם
לברכה, לתפן שרש מצוה זו במקום עליון, לעשות נחת רוח ליוצרינו
ולעשות רצון בוראנו. והריני מוכן על דעת חז"ל ועל דעת המכונים
באמת ועל דעת כל ישראל. ויהי רצון שתזכנו לקיים מצות תרומת
מחצית השקל ולכפר על נפשותינו על ידי קרבנות הצבור בבית
המקדש שיבנה במהרה בימנו אמן. ויהי נעם א-דני אלהינו עלינו
ומעשה ידינו פוננה עלינו ומעשה ידינו פוננהו.

הקריאה לפרשת שקלים [שמות ל, יא-טז]

וידבר יי אל משה לאמר: כי תשא את ראש בני ישראל
לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו ליי בפקד אתם ולא יהיה בהם
נגף בפקד אתם: זהו יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל
בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה ליי: כל
העבר על הפקדים מבין עשרים שנה ומעלה יתן תרומת יי:
העשיר לא ירבה והדל לא ימעט מופחצית השקל לתת
את תרומת יי לכפר על נפשותיכם: ולקחת את כסף הכפלים
מאת בני ישראל ונתת אתו על עבדת אהל מועד והיה לבני
ישראל לזכרון לפני יי לכפר על נפשותיכם:

